

Ms 127468

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

นางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2562

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัย : นางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมฆไธสง)
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ)
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม)
กรรมการ

ชื่อเรื่อง	:	แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
ผู้วิจัย	:	นางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น
ปริญญา	:	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม
ปีการศึกษา	:	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การดำเนินการวิจัย ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.935 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ คือ คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมจัดทำและประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำผลการประเมินการปฏิบัติงานของครูมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้มีความเหมาะสมตามวัยของเด็ก และมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย ร่วมจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก

คำสำคัญ : คณะกรรมการ การมีส่วนร่วม การพัฒนา

Title : Guideline for the Development of Participation of Early Childhood Center's Committees under the Sub-District Administrative Office, Kuchinarai Distric, Kalasin Province.

Author : Miss. Jamnapa Suriyayen

Degree : Master of Education (Educational Management)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Assistant Professor Dr. Chayakan Ruangsuwan
Assistant Professor Dr. Kritkanok Duangchatom

Year : 2019

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to study the level of participation of the early childhood center's committees; and (2) to investigate the guideline for the development of participation of the early childhood center's committees. The research design The first phase was studying the level of participation of committees. The samples were 201 early childhood center's committees. The research instrument was rating scale with the level of reliability of 0.935. Mean and standard deviation were used to analyze the data. The second phase was investigating the guideline for the development of participation of the early childhood center's committees. Nine early childhood center's committees were purposively selected for being samples. The interview from was employed as research instrument for gathering information on guideline for the development of participation of committees.

The results revealed that; (1) The level of participation of the committees was highly found. (2) The guideline for the development of participation of committees. participating in the producing and evaluating the operation of the development plan of early childhood center, improving the potential of the staff of early childhood center, improving the working operation of the teachers at early childhood center based on the results of evaluation, organizing both inside and outside building environment to suit the ages of students together with specifying

the safety policy, organizing the learning activities based on the individual differences and students' ways of life, and community context, assigning the early childhood center to be the community learning service center, mobilizing the resources to support the operation of early childhood center, and promoting the staff of early childhood center to join the activities of organizations and network partners for academic sharing and utilizing for the development of early childhood center operation.

Keywords : Committee , Participation , Development

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาตม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำชี้แนะในการสอบวิทยานิพนธ์ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มกำลังความสามารถ

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ และเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยที่ได้ให้ความกรุณากรอกแบบสอบถาม และบุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อ และประสานงาน ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน ที่ให้ความกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัว เพื่อนๆสาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา เพื่อนร่วมงานทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ กำลังใจ ความห่วงใย และให้การสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่ พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ ไว้ ณ ที่นี้

นางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.4ขอบเขตการวิจัย	5
1.5นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	9
2.1แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	9
2.2มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	51
2.3 การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	66
2.4 บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.....	67
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	69
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	77
ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.....	77
ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.....	84

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	88
ระยะที่ 1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.....	88
ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.....	96
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	112
5.1 สรุปผลการวิจัย	112
5.2 อภิปรายผล	113
5.3 ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	129
ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย.....	130
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย	139
ภาคผนวก ค ค่าความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย	142
ภาคผนวก ง หนังสือราชการ	145
ภาคผนวก จ ภาพประกอบ	162
ภาคผนวก ฉ เกียรติบัตรการนำเสนอผลงาน.....	167
ประวัติผู้วิจัย	170

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	78
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	89
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	90
4.3 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านการบริหารจัดการ	91
4.4 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านบุคลากร	92
4.5 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	92
4.6 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	93
4.7 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านการมีส่วนร่วม ส่งเสริมและสนับสนุน	94
4.8 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	95
ข.1 ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	140
ค.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์จำนวน 5 ท่าน	143

สารบัญญภาพ

ภาพที่

หน้า

1.1กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
----------------------------	---

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาจะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้านของประเทศ การเตรียมคนให้มีคุณลักษณะมองก้าวไกล คิดไกล สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันโดยการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, มาตรา 4) และจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, มาตรา 22) การจัดการศึกษาควรมีคุณภาพต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้เหมาะสม เป็นความรู้สมัยใหม่ มีเนื้อหาสาระพื้นฐานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของบุคคล ชุมชน และสังคมในอนาคต

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจในการดำเนินการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างทั่วถึง ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, มาตรา 16) โดยกำหนดให้จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2-5 ปี) เป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกระทำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเองและรับการถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่น เช่น กรมพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา ซึ่งมีจำนวนมากน้อยแตกต่างกันไป ตามแต่ความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, 2559, น. 1) เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 41 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ซึ่งเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประกอบกับพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นตามความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่นโดยจัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากรให้เหมาะสมตามความจำเป็นและสมควร (พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552, มาตรา 67)

โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้ถ่ายโอนภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามบริบทของชุมชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พิจารณาการเสนองบประมาณในโครงการต่างๆ ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นจะมีความต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันตามบริบทของชุมชนนั้นๆ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น. 3) โดยมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม จึงได้กำหนดแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ครอบคลุมลักษณะงานโดยจำแนกการดำเนินงานออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน และ 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น. 1-12) ซึ่งในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งจัดตั้งและรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆด้านเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและได้ตามมาตรฐาน มีรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้นำทางศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก อย่างน้อยตำแหน่งละ 1 คน โดยให้คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน และมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยตำแหน่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น. 8) สำหรับงบประมาณในการบริหารจัดการนั้นได้รับการจัดสรรจากภาครัฐส่วนหนึ่งสำหรับใช้จ่ายเป็นเงินเดือน ค่าตอบแทนครูผู้ดูแลเด็ก ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้อื่นๆ และอีกส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณที่มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองเพื่อสนับสนุนให้การบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและมาตรฐานจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสมบูรณ์พร้อมในทุกด้าน เพราะเด็กปฐมวัยเป็นช่วงสำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตและพัฒนาการทุกๆด้าน และในปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ปกครองไว้วางใจในการแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูลูกและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาให้เติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพในอนาคต (กระทรวงสาธารณสุข, 2550, น.1) ภาระหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกจากการจัดการเรียนรู้แล้ว ต้องมีการบริหารจัดการงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้าน โดยการตัดสินใจของผู้บริหารและต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมพัฒนาและสนับสนุนกิจการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น. 22) ทั้งนี้ การดำเนินงานจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและการบริหารต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการและการดำเนินงานของผู้บริหาร เพราะถึงแม้ผู้บริหารจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานเพียงใด หากขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลในหน่วยงานแล้วก็จะทำให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามาตั้งแต่ ในอดีตและยังมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในปัจจุบันและอนาคต อันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80 (4) บัญญัติให้ส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และมาตรา 289 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ สำหรับด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น จัดให้มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่างๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ เป็นต้น การให้ความรู้และการฝึกอบรมอาชีพ ในสาขาต่างๆที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม การจัดอบรมและกิจกรรมให้ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ เช่น สุขอนามัย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรมและการกีฬา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, มาตรา 4) นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมี

บทบาทในการมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่างๆ (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560-2579, น. 33) เช่น ด้านงบประมาณและทรัพย์สิน ด้านวิชาการ ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การระดมทรัพยากรบุคคล

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เปิดสอนตั้งแต่เด็กอายุ 2-5 ปี มีการดำเนินการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต้องใช้หลักการการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนในชุมชน โดยมีตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีบทบาทในการพัฒนาในรูปแบบของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น. 8-9) เพื่อเป็นการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้คุณภาพมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยอายุ 2-5 ปี ได้อย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่ และเจตนารมณ์ของรัฐบาล

การศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานและพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับใด

1.2.2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.3.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ประชากร คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 413 คน (องค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 201 คน

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ดังนี้

1. นายกอง้องการบริหารส่วนตำบล	จำนวน 3 คน
2. ผู้อำนวยการกองการศึกษา	จำนวน 3 คน
3. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน 3 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยยึดตามหลักการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 6 ด้าน ดังนี้ (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559, น. 2)

- 1.4.2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.4.2.2 ด้านบุคลากร
- 1.4.2.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 1.4.2.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
- 1.4.2.5 ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน
- 1.4.2.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.4.3 ขอบเขตด้านสถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะที่ 1 ระหว่างเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2561

ระยะที่ 2 ระหว่างเดือน มกราคม – มีนาคม 2562

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” หมายถึง คณะบุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ

“การมีส่วนร่วม” หมายถึง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในดำเนินการ โดยอาศัยทรัพยากรและวิธีการดำเนินงานในรูปแบบต่างๆมาใช้ ทั้งการวางแผน การจัดโครงสร้างการบริหารงาน โดยยึดหลักการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมกำหนดแนวทาง เสนอแผนงาน โครงการและงบประมาณเพื่อส่งเสริมการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงเสนอแนะและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆให้ได้คุณภาพ ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ด้านบุคลากร หมายถึง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพิจารณาสรรหาบุคลากร ให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน ส่งเสริมให้บุคลากร มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและผู้ปกครอง

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ให้มีความเหมาะสม มั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ ที่ตั้ง มีพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็กเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทชุมชน

5. ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วนร่วมประสานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชน สร้างเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นและจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมกำหนดแผนความร่วมมือและส่งเสริมการดำเนินงานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็ก ส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและนำข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายมาใช้ในการปฏิบัติงาน

“ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล” หมายถึง สถานที่ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุระหว่าง 2-5 ปี จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมทุกด้าน และมีฐานะเป็นนิติบุคคลเทียบเท่าสถานศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

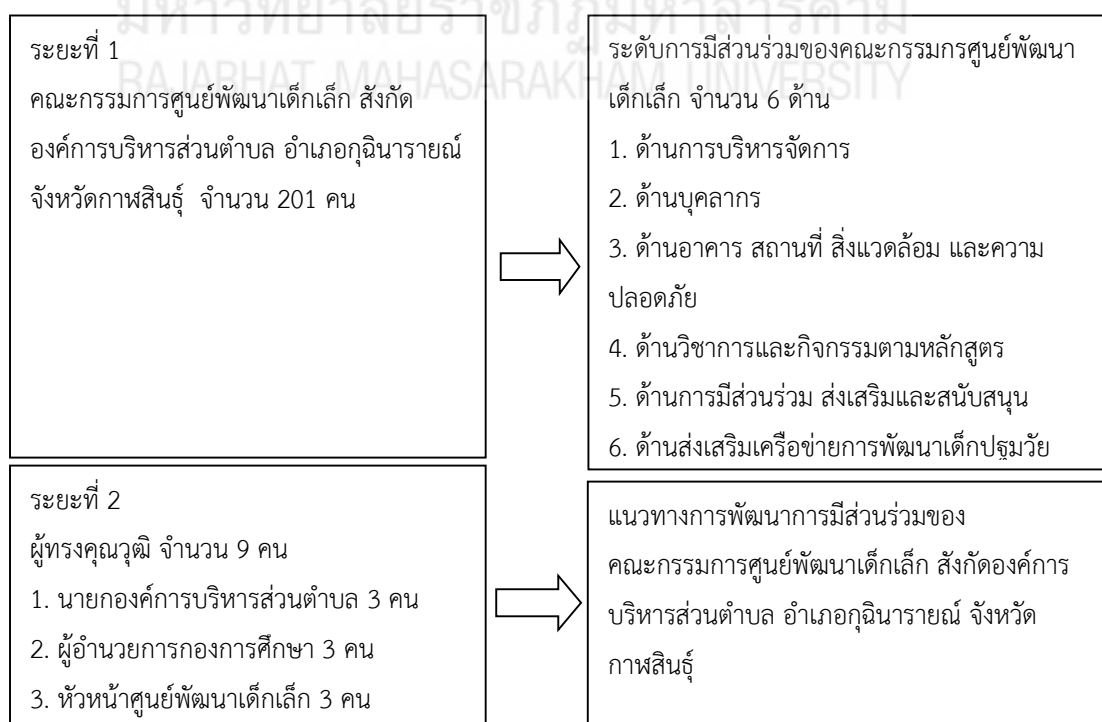
1.6.1 ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.6.2 ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.6.3 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศและเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหา โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผนตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทุกระดับ ร่วมติดตาม ประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบ ในพื้นที่

2.1.1 ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

คำว่ามีส่วนร่วม ได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลายและแตกต่างกันไป ตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งอาจจะมองทั้งในแง่ของแนวคิด หลักการ กระบวนการและวิธีการปฏิบัติ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การวิจัย การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผลตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหาร ซึ่งเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนควบคุม

โดยตรงจากประชาชน การมีส่วนร่วมได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

Hoy and Miskel (2007, p. 359) กล่าวว่าบริหารงานแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมด้านสังคมให้ความร่วมมือรู้จักปรับตัวและมีอารมณ์ขัน

สมเดช สีแสง (2540, น. 89, อ้างถึงใน วินัย ดิสงศ์, 2549, น. 49) ได้สรุปความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า บริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับ ได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการ ภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ถือว่าเป็นการบริหารที่ดี เหมาะสมที่สุดกับคุณสมบัติของมนุษย์ในปัจจุบัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้เป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Control หรือ TQC)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, น. 16, อ้างถึงใน วินัย ดิสงศ์, 2549, น. 49) ได้ให้ความหมาย การบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมมือกันในการพัฒนาปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ระบุไว้ว่า ในการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการโดยให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) และในกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่น โดยการดำเนินงานในองค์กรหากดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การหาข้อมูล การหาสาเหตุของปัญหาาร่วมกัน ปรึกษาหารือหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกัน ติดตามจนถึงขั้นบำรุงรักษาระยะยาว จะทำให้การดำเนินงานนั้นประสบความสำเร็จ

สุระศักดิ์ นานากุลและคณะ (2541, น. 21) กล่าวว่า บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะทำงานด้วยความเต็มใจ มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน อีกทั้งเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงจำเป็นต้องช่วยพัฒนาให้ดีขึ้น

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, น. 138) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการใช้วิธีการแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่างๆ เช่น การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร ตลอดจนการให้โอกาสและอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมาย และนโยบายที่มอบหมายไว้ให้กว้าง

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2543, น. 138-139) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชนหรือชุมชนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐเปลี่ยนแปลงมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาสู่ส่วนภูมิภาค ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544, น.15) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับศาสตร์หลายแขนงทั้งทางด้านจิตวิทยา สังคม ซึ่งได้อธิบายถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของสังคมทางด้านการเมือง โดยให้ทัศนะว่าการมีส่วนร่วมเป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้แก่สมาชิกในสังคม สร้างความเท่าเทียมกันและเพิ่มพลังอำนาจให้แก่สมาชิกทุกคนทางด้านการพัฒนา และยังให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการพัฒนาด้วยตัวเอง พร้อมทั้งมีส่วนรับผลประโยชน์และผลเสียที่เกี่ยวข้องจากการพัฒนา

สมยศ นาวิการ (2545, น. 148, อ้างถึงใน อีระ รุญเจริญ, 2556, น. 206) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ เน้นการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของผู้ได้บังคับบัญชาในการแก้ปัญหาการบริหารที่สำคัญ เป็นแนวคิดที่จะแบ่งอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชากับผู้ได้บังคับบัญชา

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2546, น. 10-13) ให้ทรงตระหนักการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วม (Participation) คือ การที่องค์ประกอบต่างๆ ทั้งครู ผู้เรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้นำชุมชน หรือสมาชิกชุมชน มาร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง มีลักษณะของกระบวนการ (Process)

มีขั้นตอนที่มุ่งหมายจะให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่อง มีพลวัต (Dynamic) คือ การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มีการแก้ไขปัญหา ร่วมกันกำหนดแผนงานใหม่ ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เข้าร่วม ซึ่งมีความหลากหลายตามความเกี่ยวข้องของกิจกรรมที่จะทำ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547, น. 14-15) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า คือการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆหรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้ามามีส่วนร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการหรือกิจกรรมและยังได้ให้หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ เพราะถ้ามนุษย์ไม่มาร่วมคิด ร่วมรับรู้หรือมีความเข้าใจในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆเพียงพอ ก็อาจจะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรหรืออาจใช้ทำลายเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองได้

2. เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

3. เชื่อว่าทุกคนไม่ได้ชั่วตั้งแต่เกิด และโดยเหตุที่เขาอาจจนอยู่นั้นไม่ใช่เกิดจากกรรมเก่า

4. เชื่อว่าในชุมชนต่างๆมักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง บางเรื่องที่ชุมชนยึดถือจึงต้องค่อยๆให้ปรับตัวผสมผสานกับวิทยาการภายนอก

5. เชื่อว่าตนต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อยและชาวบ้านก็ต่างกันอยู่บ้าง

6. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจและร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

7. อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบโดยตรง คือ มีส่วนร่วมโดยตัวบุคคลและแต่ละบุคคล หรือประชาชนก่อตั้งองค์กรขึ้นมามีส่วนร่วม หรือให้มีตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วมโดยอ้อม ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่

8. การมีส่วนร่วมยังมีเพิ่มขึ้นเมื่อมีสภาพที่เหมาะสม คือ ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้สึกว่าเขาได้ควบคุมโชคชะตาของตนเอง มีอิสรภาพ ได้รับความเสมอภาคและได้รับความจริงใจให้มีส่วนร่วม ต้องมีความรู้ ความสามารถที่พอจะมีส่วนร่วมด้วยได้ มีการสื่อสาร 2 ทางเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับรู้ข้อมูลอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมคิด มีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่โครงการมากยิ่งขึ้น เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้วไม่กระทบกระเทือนสถานภาพในหน้าที่การงานหรือทางสังคมให้ลดน้อยลง ไม่ทำให้ประชาชน เสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปเกินกว่าผลตอบแทน ที่เขาประเมินว่าจะได้รับและต้องมีกลวิธีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณและถวิลวดี บุรีกุล (2548, น. 18-19) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนะและมีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆที่จะมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเอง นอกจากนี้ จะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือรัฐบาลมีความรอบคอบและสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล ให้มีความโปร่งใส (Transparency) ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน (Responsiveness) และมีความรับผิดชอบหรือสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ (Accountability) อีกด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

เฉลิมชัย เกิดโมลสี (2549, น. 2) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ประชาชนได้ให้คุณสมบัติส่วนตัวในด้านความรู้ ความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ไปร่วมตัดสินใจในขั้นตอนต่างๆด้วยตนเอง หรือองค์กรที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นอย่างมีเสรีและเสมอภาค

อรทัย ก๊กผล (2549, น. 11) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้นๆ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด กล่าวคือ

1. เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่ตนเองอยู่

2. ร่วมคิดด้วยกันว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไรและจะจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เป้าหมายอย่างไรและควรที่จะจัดการปัญหาใดก่อนหลัง

3. ร่วมกันวางแผนงานการดำเนินการว่าจะจัดกิจกรรมหรือโครงการอะไร จะแบ่งงานกันอย่างไร ใช้งบประมาณมากน้อยเพียงใด จะจัดหางบประมาณมาจากที่ใด และใครจะเป็นผู้ดูแลรักษา

4. ร่วมดำเนินงาน ประชาชนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง

5. ร่วมกันติดตามประเมินผล ตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกันประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบถึงปัญหา อุปสรรค และร่วมกันในการหาทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้งานหรือภารกิจดังกล่าวสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

6. ร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนแล้ว ย่อมที่จะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ในรูปของเงิน วัตถุ สิ่งของ แต่อาจเป็นความสุข ความพอใจในสภาพของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ได้

เกรียงศักดิ์ เทพาคินทร์ (2551, น. 12) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในชุมชน เข้ามาร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน หรือสังคม ตั้งแต่ เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย คือการเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับ ติดตามประเมินผล ร่วมรับผิดชอบ ตลอดจน การมีส่วนร่วมรับสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้น ากการดำเนิน กิจกรรมร่วมกัน

จำเนียร พลหาญ (2553, น. 208 – 210) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม คือ การบริหารที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วม กระบวนการบริหารจัดการในองค์กร เพื่อให้ดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ ที่ องค์กรตั้งไว้ด้วยการให้ทุกฝ่ายเข้ามามีความรับผิดชอบร่วมกันในการทำงาน

อนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ (2553, น. 14) การบริหารแบบมีส่วนร่วม นิยมเรียกย่อๆว่า PM หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งจะนำไปสู่ จุดหมายของกลุ่มได้

ระดา พันธุ์เชื้อ (2555, อ้างถึงใน วริษา ผลทิพย์, 2557, น. 42) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม โดยที่ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ การวางแผน การแก้ไขปัญหา การ ดำเนินงานและการประเมินผล ร่วมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน สร้างการยอมรับความ รับผิดชอบในฐานะสมาชิกของชุมชน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ตน มีส่วนร่วม กระบวนการพัฒนาโดยชุมชนจึงเกิดความต่อเนื่องและก่อให้เกิดความสำเร็จสูงโดยมี เป้าหมายสำคัญคือ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและสติปัญญา กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหาร แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กให้พัฒนาก้าวหน้าต่อไป

อรนุช คำสิงห์ (2555, น. 25) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจาย อำนาจและความรับผิดชอบของผู้บริหารไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา หรือกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กลุ่มมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ขององค์กร พร้อมร่วม ดำเนินการให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างเต็มที่ และเกิดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการบริหารงานที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ร่วมสนับสนุน แก้ไขปัญหา มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอันเป็นการให้ความสำคัญต่อบุคคล รวมทั้งเป็นการสนองตอบความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการกระทำใดๆของพลเมืองในกระบวนการนโยบายสาธารณะจะมีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเองและส่วนรวม ตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความสมัครใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเองและส่วนรวมในทุกด้าน ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์กรหรือไม่ จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตามโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดหรือเลือกใช้นโยบายสาธารณะของรัฐในระดับต่างๆทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีที่สาธารณชนให้การสนับสนุน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ภายใต้การกำหนดและการดำเนินการของประชาชนเอง ตามหลักของการกระจายอำนาจอำนาจนำไปสู่การพึ่งตนเองได้

2.1.2 แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ธรรมรส โชติกุญชร (2540, น. 220) ให้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าไว้ว่า

1. การบริหารโดยการมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารที่ผู้บริหารใช้ยุทธศาสตร์ระดมกำลังความคิด จิตใจ ให้เกิดพลังทางการบริหาร โดยพฤติกรรมกรรมการบริหารที่เอื้อต่อรูปแบบการบริหาร

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่องค์กรจะได้ทั้งมือ หัวใจ และความคิด เป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพตามความคาดหวังทางการบริหาร โดยได้รับการพิสูจน์จากงานวิจัยตามเงื่อนไขต่างๆแล้ว

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจัดกิจกรรมและให้ผู้ปฏิบัติงานร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ตั้งแต่ระดับกลุ่มเล็กๆจนกระทั่งกิจกรรมที่เป็นความรับผิดชอบที่มากขึ้นและมีความหลากหลาย

4. การนำการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้พบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ ตัวผู้บริหาร บรรยากาศขององค์กร นิสัยและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานในองค์กร

สมยศ นาวิการ (2540, น. 80) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า ทุกคนสามารถปรับปรุงงานได้ หากมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ให้ความสำคัญกับบุคคลและกลุ่มงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงได้รับการยอมรับในการปฏิบัติงานของผู้บริหารในปัจจุบันมากขึ้น

รุ่ง แก้วแดง (2542, น. 277-278) กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และนักวิชาการ ในหนังสือปฏิวัติการศึกษาไทยว่า การจัดการศึกษาเป็นสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครอง

จึงต้องกระจายความรับผิดชอบไปให้ผู้ปกครอง ต้องส่งเสริมให้มีสมาคมผู้ปกครอง (Parent teachers Association) หรือ PTA ในทุกสถานศึกษาเพื่อให้มีบทบาทความร่วมมือด้านวิชาการ กิจกรรมนักเรียน สามารถแสดงความคิดเห็นในการประชุมผู้ปกครอง และผ่านผู้แทนที่อยู่ในคณะกรรมการโรงเรียน เป็นวิธีที่ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, น. 14-16) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการปฏิรูปการศึกษาของรัฐระดับเขตและจังหวัด ประเทศแคนาดาว่ายุทธศาสตร์ที่สามารถดึงดูดประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีความสำคัญอย่างยิ่งในทุกขั้นตอนของการปฏิรูปการศึกษา จึงต้องวางแผนอย่างรอบคอบ โดยมีขั้นตอนการวางแผนยุทธศาสตร์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. กำหนดบุคคลที่ควรมีส่วนร่วม
2. กำหนดวิธีการต่างๆ ที่จะทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมของสาธารณชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. กำหนดกรอบเวลาการดำเนินงานในส่วนนี้

การให้ใครมีส่วนร่วมมีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ควรมีส่วนร่วมโดยจะต้องพิจารณาจากบุคคลต่อไปนี้ ผู้ปกครอง นักเรียน ครู ผู้บริหาร บุคลากรที่ไม่ได้ปฏิบัติงานสอนคณะกรรมการท้องถิ่น สมาชิกในชุมชน ผู้แทนองค์การภาคธุรกิจ ฯลฯ วิธีการให้ประชาชนและตัวแทนองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมพิจารณากระบวนการ ดังนี้

1. การประชุมกับประชาชน
2. กลุ่มเป้าหมาย
3. การสำรวจ
4. การประชุมพิเศษกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับบทบาทของฝ่ายต่างๆให้มี

บทบาทสำคัญในรูปแบบคณะกรรมการต่างๆ ตามความเหมาะสม

ประพัฒน์ โพธิ์วรคุณ (2544, น. 8-10, อ้างถึงใน วินัย ดิสงศ์, 2549, น. 53) กล่าวในหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา โดยกล่าวถึงประเด็นหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดีตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Good Governance” หลักการของบริหารจัดการที่ดีถูกระบุไว้ในรัฐธรรมนูญปี 2540 มีอยู่ด้วยกัน 4 กลุ่ม ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation)
2. ความโปร่งใส (Transparency)
3. ความรับผิดชอบ (Accountability)
4. การกระจายอำนาจ (Decentralization)

ตามหลักการบริหารจัดการ จะทำให้มีการปกครอง มีการบริหารจัดการที่ดี การเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษา จะส่งผลต่อความสำเร็จในลักษณะที่เรียกว่า การบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี

ไพโรจน์ พรหมสาส์น (2544, น. 19, อ้างถึงใน วินัย ดิสงศ์, 2549, น. 53) กล่าวในนานาทัศนะว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ว่าสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารของรัฐอย่างรวดเร็วกว้างขวาง สืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าด้านสื่อสารเทคโนโลยี ถ่ายทอด ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน เพื่อให้มีการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพโดยสรุป Good Governance การบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพหมายถึงการบริหารการปกครองที่มีการจัดการ และบริหารจัดการทรัพยากรในการตอบสนองต่อปัญหาของประชาชน การบริหารที่ดี มีประสิทธิภาพประกอบด้วย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation)
2. การบริหารที่โปร่งใส (Transparency)
3. การบริหารที่เน้นความเสมอภาค (Equity)
4. การบริหารงานที่คำนึงถึงคุณภาพประสิทธิผล (Effectiveness)
5. การบริหารที่เป็นธรรม (Rule of Law)
6. การบริหารที่เน้นความรับผิดชอบต่อประชาชน (Responsiveness/Accountability)

อานันท์ ปันยารชุน (2544, น. 13-17, อ้างถึงใน วินัย ดิสงศ์, 2549, น. 53) กล่าวทัศนะ เรื่องธรรมณูญกับสังคมที่ดี ในนานาทัศนะ ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) มีองค์ประกอบที่จำเป็น รากฐานของธรรมรัฐคือการมีส่วนร่วมของประชาชน ความรับผิดชอบต่อ (Accountability) ความโปร่งใสและสามารถคาดการณ์ ได้มี 4 องค์ประกอบ ที่มีความเชื่อมโยงกันเช่นเดียวกับ รัฐธรรมนูญไทยฉบับปัจจุบันมีรากฐานคือการมีส่วนร่วมของประชาชน จะส่งผลให้เกิดสังคมไทยที่ดี คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารบ้านเมืองดี จะส่งผลต่อการปกครอง การศึกษาที่ดีของประชาชน การศึกษาจะดีต้องมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจุบันมีแนวคิดในการนำเอาหลักการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเน้นหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยประชาชน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ คุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุความสำเร็จต่อไป

เกรียงศักดิ์ เทพachsen (2551, น. 15) กล่าวว่า แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ การวางแผนร่วมกัน การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ร่วมกันและการติดตามตรวจสอบและประเมินผลร่วมกัน สำหรับการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม หากสามารถต่อยอดความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและสังคมได้ นับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกแห่ง ควรใช้แนว

ทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมเป็น คณะกรรมการหรือคณะทำงาน

บุญยงค์ วัฒนพงศ์ (2551, น. 11) ให้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหาร แบบมีส่วนร่วม คือ รูปแบบการบริหารที่ผู้บริหารใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้ร่วมงาน โดยยอมให้ ผู้ปฏิบัติงานร่วมกันคิด ร่วมกันทำ สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ เป็นรูปแบบการบริหารที่มี ประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับมากในปัจจุบัน

อรนุช คำสิงห์ (2555, น. 22) กล่าวว่า แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็น ยุทธศาสตร์ที่ผู้บริหารจะต้องใช้เพื่อให้บุคคลในองค์กรร่วมมือ โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพเป็นไปตามความคาดหวังของการบริหาร

ประพต ปะวันนา (2557, น. 17) ได้ให้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. การมีส่วนร่วมแสดงถึงสิทธิ์ขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมที่ทุกคนต้องเคารพและให้ การยกย่อง

2. งานพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ต้องให้สิทธิ์มีเสียงในการแสดงออก

3. การพัฒนาแบบใหม่ ต้องปรับกลยุทธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น

4. การมีส่วนร่วมโดยการปฏิบัติงานเป็นกลุ่มของประชาชนย่อมเป็นสิ่งจำเป็น

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีระบบและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

6. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนา ย่อมเป็นการเสนอความต้องการที่ แท้จริงของประชาชนได้ดีกว่า

7. การมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีระบบและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

8. นโยบายของรัฐในปัจจุบัน เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกโครงการ

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบที่ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมระดมกำลังความคิด มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น ร่วมกันทำ กิจกรรมต่างๆ สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์การ

2.1.2.1 ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นความสำคัญที่บุคลากรและกลุ่มงานให้มีส่วนเกี่ยวข้องใน การบริหารที่มีประสิทธิภาพในบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งผู้บริหารยินยอมมอบและกระจาย อำนาจของตนสู่ผู้ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งเป็นการช่วยลดภาระหน้าที่ของผู้บริหารลงไม่สามารถใช้ เวลาในเรื่องสำคัญอื่นๆได้มากขึ้นมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ ดังต่อไปนี้

ชูชาติ พ่วงสมจิต (2524, น. 34, อ้างถึงใน วัชระ สกฤ ฒ มรรคา, 2541, น. 21) ได้
จำแนกลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์การจัดตั้งของ
ประชาชน (Inclusive Organization) เช่น การรวมกลุ่มเยาวชนกลุ่มต่างๆ

2. การมีส่วนร่วมทางอ้อม (Representative Organization) เช่น กรรมการของ
กลุ่มหรือชุมชน กรรมการหมู่บ้าน

3. การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมผ่านองค์การที่ไม่ใช่ผู้แทนของ
ประชาชนโดยตรง (Open Participation) และยังสามารถกล่าวถึงลักษณะของผู้มีส่วนร่วมไว้ 3 ลักษณะ คือ

3.1 เป็นผู้กระทำการ (The Action) คือ มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรม

3.2 เป็นผู้รับผลการกระทำ (The Recipient) คือ ได้รับผลจากกิจกรรม

3.3 เป็นสาธารณชนทั่วไป (The Public) คือ ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีส่วน
เกี่ยวข้องโดยตรง แต่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541, น. 24 - 25) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมโดย
พิจารณาได้หลายมุมมอง ดังนี้

1. จำแนกตามกระบวนการบริหาร

1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน

1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดองค์การ

1.4 การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร

1.5 การมีส่วนร่วมในการใช้อิทธิพล

1.6 การมีส่วนร่วมในการประสานงาน

1.7 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม

2.1 การมีส่วนร่วมในการประชุม

2.2 การมีส่วนร่วมในการเสียดลทรรศน์

2.3 การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ

2.4 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน

2.5 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน

3. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม

3.1 ระดับของการมีส่วนร่วมเทียม

3.2 ระดับของการมีส่วนร่วมบางส่วน

3.3 ระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

4. จำแนกตามวิธีการที่มีส่วนร่วม

4.1 การมีส่วนร่วมโดยตรง

4.2 การมีส่วนร่วมโดยอ้อม

สมยศ นาวิการ (2545, น. 149) กล่าวถึง ระบบการมีส่วนร่วมว่า การบริหารงานระบบนี้ผู้นำจะยึดถือข้อสมมติฐานที่มีต่อบุคคลตามทฤษฎี y ของ แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960) ซึ่งกล่าวว่า ผู้นำใช้อำนาจหน้าที่เป็นทางการน้อยมากและเรียกผู้นำแบบนี้ว่าเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย คือ เป็นผู้นำที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ร่วมกัน ความเชื่อมั่นและไว้วางใจจะเกิดขึ้นระหว่างผู้บังคับบัญชากับบุคลากร

อานวย มีศรี (2546, น. 13) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการไว้ 2 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในด้านนโยบาย ได้แก่ การให้ข้อมูล การให้คำแนะนำและการร่วมตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมในด้านปฏิบัติการ เช่น แรงงาน เงิน วัสดุ - อุปกรณ์ ประชาสัมพันธ์และประสานงาน

นรินทร์ ชัยพัฒน์พงศา (2547, น. 14-15) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีประเด็นสำคัญ 10 ประการ คือ

1. ระยะเวลาและสถานที่ในการมีส่วนร่วมกับโครงการ ควรให้ผู้มีส่วนได้ - เสีย เข้ามามีส่วนร่วมให้ต่อเนื่อง ตามวงจรชีวิตของโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนโครงการยุติ

2. การมีส่วนร่วมนั้นมีมิติทั้งด้านปริมาณและคุณภาพโดยทางด้านปริมาณถ้ามีคนเข้ามามีส่วนร่วมมากก็ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันตึ่มากขึ้น จากนั้นทำให้องค์กรทางสังคมก่อตัวขึ้น ส่วนทางด้านคุณภาพควรให้ผู้มีส่วนร่วมมีมิติที่จะขัดขวางความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลหรือความเป็นนายบ่าวกัน ให้มีส่วนร่วมเสมอภาคกันจึงจะถือว่าโครงการ มีคุณภาพดี

3. จะทำให้การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายปลายทาง (An end) หรือจะให้เป็นแนวทาง (A mean) คือ จะให้เพียงบุคคลต่างๆเข้ามาเกี่ยวข้องก็พอใจ คิดว่าบรรลุวัตถุประสงค์บางสิ่งแล้วหรือจะพิจารณาว่าการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ต้องทำให้ดี โดยตอบให้ได้ว่าหลังจากการมีส่วนร่วมแล้วจะมีอะไรดีขึ้น อะไรควรเกิดขึ้นอีกบ้าง อันเป็นการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นวิธีการหรือกระบวนการที่ต้องดำเนินไปอย่างมีคุณภาพซึ่งทำให้งานเกิดความสำเร็จดียิ่งขึ้น

4. การมีส่วนร่วมนี้ตามธรรมชาติอาจเกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอหรือตลอดเวลาก็ได้ เช่น เวลาเกิดภัยพิบัติ คนก็มาช่วยกัน เมื่อหมดภัยแล้วก็แยกกันกลับไปเช่นเดิม แต่ถ้าตั้งองค์กรประชาชน

เข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาในภัยพิบัติต่างๆในพื้นที่กว้างขวางขึ้น อาจต้องการตัวแทนประชาชนมีส่วนร่วมในเวลาที่ยาวนานขึ้น และอาจใช้วิธีการมีจดหมายข่าวแจ้งเรื่องไปยังประชาชนทั่วไปก็ได้

5. การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมและทางการศึกษาซึ่งหากเกิดขึ้นได้คือให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปด้วย จะเป็นเสมือนการให้การศึกษาแก่สังคมไปในขณะเดียวกัน แต่หลายโอกาสต้องให้เกิดความพร้อมในแต่ละเรื่องต้องใช้เวลารอคอยบ้างเช่นกัน

6. สถานการณ์การมีส่วนร่วมนั้นต้องคำนึงว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงมิใช่เกิดขึ้นจากการออกคำสั่ง แต่จะต้องสร้างขึ้นเอง จะให้มีผู้สั่งว่ามาร่วมกันให้เต็มที่ แล้วคนก็มาร่วม คงไม่ค่อยเกิดขึ้นได้ การมีส่วนร่วมมักต้องใช้ความพยายามให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดแนวคิดประชาสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะ เคารพความหลากหลายทางความคิด เพราะทำให้มุมมองกว้างขึ้น และเกิดความรอบคอบขึ้นจนเป็นวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน

7. มีคณะผู้บริหาร การมีส่วนร่วมพิจารณาเพื่อวางแผนดำเนินการให้เหมาะสมว่าจะให้บุคคลใด กลุ่มใดเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อใดและโดยวิธีใด โดยคณะผู้บริหารที่มีส่วนร่วมนี้ ควรเป็นตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบในจำนวนมากพอสมควรและให้มีความหลากหลาย

8. การมีส่วนร่วมรับรู้สภาพปัญหาโดยมีส่วนร่วม จะทำให้คนในชุมชนได้รับรู้สภาพที่เป็นจริงมากขึ้น การมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาปัญหา ทำให้เมื่อเห็นปัญหาแล้วจะทำความเข้าใจที่จะคิดหาทางแก้ไขด้วยกันและร่วมแก้ปัญหานั้นๆได้ จะทำให้เป็นบทเรียนที่จะแก้ปัญหากันเองต่อไป

9. คนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนส่วนใหญ่มิได้ใช้ชุมชนเป็นเพียงที่รวมคน คล้ายเอาก้อนหินมากองรวมกันเท่านั้น แต่คนในชุมชนหนึ่งๆก็มีความผูกพันเอื้ออาทรกัน มีค่านิยมร่วมกัน

10. ควรทำให้การมีส่วนร่วมมีลักษณะบูรณาการขึ้นประกอบไปบ้าง เพราะในสังคมไทยการมีอารมณ์ขันจะช่วยให้บรรยากาศการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ดี ดังนั้น ในการประชุม ถ้าใช้อารมณ์ขัน ดนตรี เกมส์ กีฬาเข้าร่วมด้วยจะสร้างการมีส่วนร่วมให้เพิ่มขึ้นได้

สมพงษ์ เกษมสิน (2514, อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ, 2548, น. 115-116) ได้เสนอแนวทางในการดำเนินการที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน 5 ประการ คือ

1. การชี้แนะและสอนงานวิธีนี้จะช่วยให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานได้ประโยชน์ในแง่ที่จะเพิ่มทักษะในการปฏิบัติ และได้รับความอบอุ่นใจรวมทั้งการที่จะได้แสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชา

2. การให้กลุ่มเสนอแนวความคิดเห็น วิธีการนี้จะช่วยสร้างสามัคคีธรรมในกลุ่มและเป็นการระดมความคิดเห็นของกลุ่มซึ่งจะทำให้ได้รับข้อคิดเห็นที่กว้างขวางและมีลักษณะของกลุ่มจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในองค์การ

3. การให้กลุ่มควบคุมกันเอง การควบคุมกันเองระหว่างกลุ่มย่อมก่อให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพมากกว่าผู้บังคับบัญชาคอยติดตามควบคุม

4. จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

5. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์การซึ่งอาจจะทำได้หลายวิธี เช่น ตูรับฟังความคิดเห็น

ประพต ปะวันนา (2557, น. 21) สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถทำได้หลายระดับแตกต่างกันตามบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและเจตนาภรณ์ในการเข้ามา มีส่วนร่วมอาจเป็นสมาชิกของกลุ่มแค่ผิวเผิน ไม่มีบทบาทจนถึงขั้นร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และขั้นสูงสุดเป็นผู้ควบคุม

จึงสรุปได้ว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมเป็นลักษณะของการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ เข้ามา มีบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบในหลายระดับโดยมีส่วนร่วมด้วยตนเองหรือมีผู้แทนในรูปแบบของ คณะกรรมการ ลักษณะของการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าการเข้าร่วมในโครงการที่องค์การ สถาบันหรือหน่วยงานจัดการให้มีส่วนร่วม จึงมีความหมายเพียงการปรากฏตัวหรือเข้าร่วมในโครงการนั้นๆ ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและองค์ประกอบทางสังคมอื่นๆ เป็นการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสรรค์ ความดีงามให้แก่ทุกด้านของชีวิตของประชาชนและชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมเพื่อความเท่าเทียมกัน ของปัจเจกชนและกลุ่มคนในการมีส่วนร่วมให้และมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการกระจายทรัพยากร สาธารณะ

2.1.2.2 เทคนิควิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, น. 16-17) ได้ให้ความเห็นว่า เทคนิคที่สำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การใช้กลุ่มงานเฉพาะกิจและคณะกรรมการ (Special Task Forces and Commottee)

2. การมีคณะกรรมการคอยให้คำแนะนำ

3. การใช้แนวคิดของหมุดเชื่อมโยง (Linking Pin)

4. การติดต่อสื่อสารแบบเปิดประตู

5. การระดมความคิด

6. การฝึกอบรมแบบต่างๆ

7. การบริหารแบบยึดหลักวัตถุประสงค์ (MBO)

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, น. 138) กล่าวว่า วิธีปฏิบัติในการให้ผู้ปฏิบัติงานหรือ พนักงานมีส่วนร่วมในการบริหาร อาจทำได้หลายวิธีแตกต่างกันสุดแต่ความเหมาะสม เช่น การจัดให้มีการร่วมประชุมออกความคิดเห็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติให้ข้อเสนอแนะ ใช้การบริหารโดยยึด วัตถุประสงค์ และให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการปรึกษาผลงานต่างๆและทบทวนเป้าหมาย หรือ

จัดกลุ่มคุณภาพ กลุ่ม Q.C. เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันพิจารณา และแก้ไขปัญหาภายในกลุ่มงานด้วยกันเอง

วินัย ดิสงส์ (2549, น. 97) ได้กล่าวว่า ในการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม ทุกฝ่ายมีการทำงานร่วมกันทุกขั้นตอนตั้งแต่วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผลและตรวจสอบ และการปรับปรุงงาน งานที่ทำย่อมมีความซับซ้อน มีปัญหาบ้าง เพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่นประสบความสำเร็จ ผู้รายงานจึงใช้เทคนิควิธีการเสริมสร้างพลังในการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การใช้เทคนิคบริหารโดยการใช้องค์คณะบุคคล โดยการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง คือ ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารในรูปแบบของ คณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความรอบคอบ เป็นการสร้างความยอมรับ เป็นการเสริมสร้างพลังมีความเข้มแข็ง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ เพราะการบริหารแบบองค์คณะบุคคลช่วยให้เกิดพลังการคิดร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ด้วยการพัฒนาปรับปรุงแก้ปัญหา

2. การใช้กระบวนการประชาธิปไตย เสริมสร้างพลังของการมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเน้นวิถีชีวิตประชาธิปไตย ส่งเสริมใช้คุณธรรม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม ในการทำงานร่วมกัน และการใช้รูปแบบประชาธิปไตยในการดำเนินการ เช่น รูปแบบคณะกรรมการ และการประชุม ส่งผลให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เคารพในความคิดเห็น ร่วมพลังสร้างสรรค์ความสำเร็จของงานได้เป็นอย่างดี

3. การใช้เทคนิคในการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Team Works) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ การทำงานให้ดีขึ้น ให้สมาชิกยอมรับและนับถือความสามารถของกลุ่ม มีขวัญกำลังใจ มีความอบอุ่น เป็นกันเองจึงเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นทีมซึ่งมีทีมที่หลากหลาย ทำงานร่วมกัน ทีมจะพาสมาชิกให้ร่วมมือกันสู่ความสำเร็จตามความรับผิดชอบ

4. การทำให้กระบวนการประชาธิปไตย เป็นกระบวนการที่ร่วมมือกันแบ่งงานกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบ เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบเป็นการเพิ่มผลผลิต เพิ่มคุณภาพงาน ทำให้การใช้ทรัพยากรประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

5. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีการทำงานควบคุมการทำงานกันเองเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้บริหารให้ลดลงทำหน้าที่บริหารได้อย่างเต็มที่ ทำให้ผลงานดีขึ้น มีคุณภาพสูงขึ้น แสดงถึงการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

2.1.2.3 ระดับและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

เพิ่มศักดิ์ มกรภิรมย์ (2543, น. 11-12) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมได้หลายระดับตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอาทิ

1. แบบการจัดการคนให้เข้าร่วม ผู้เข้าร่วมคัดเลือกจากตัวแทนของประชาชน ไม่ได้เลือกตั้งและไม่มีอำนาจอะไร
2. แบบตอบสนองหรือค่อยเป็นค่อยไป ผู้เชี่ยวชาญจากส่วนกลางบอกว่าจะต้องทำอะไรไม่มีการสะท้อนความเห็นจากประชาชน
3. แบบขอคำปรึกษาหารือองค์กรภายนอกเป็นผู้ระบุปัญหาและกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและควบคุมการวิเคราะห์ข้อมูลโดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชน
4. แบบร่วมตามหน้าที่หรือภารกิจที่กำหนดให้ใช้วิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โครงการ ประชาชนอาจมีส่วนร่วมโดยรวมเป็นกลุ่มเพื่อช่วยศึกษาวิเคราะห์ปัญหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แล้วประชาชนอาจเข้าร่วมอย่างแข็งขันร่วมตัดสินใจ แต่คำตอบหลักสุดท้ายมักกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วโดยหน่วยงานภายนอก
5. แบบแข่งขันร่วมในการวิเคราะห์และพัฒนาแผนปฏิบัติการและศักยภาพของกลุ่มองค์กรท้องถิ่น โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันใช้วิธีการที่หลากหลาย จากหลายสาขา
6. แบบสมัครใจทำเอง ประชาชนเป็นผู้คิดริเริ่มอย่างอิสระ ประชาชนอาจติดต่อประสานหน่วยงานภายนอกมาช่วยแนะนำ โดยยังสามารถควบคุมการจัดการและใช้ทรัพยากรได้ทั้ง 6 ระดับ มีตั้งแต่ระดับต้น (ระดับ 1) ที่เข้าไปเตรียมการหรือจัดการอย่างเข้มเพื่อกระตุ้นให้คนเข้ามามีส่วนร่วมจนถึงระดับ 6 คือ แบบสมัครใจ ประชาชนรับรู้ ตระหนักและเคลื่อนไหว ผลักดันให้ร่วมงานกันเองโดยปราศจากการจัดตั้งใดๆ

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ (2545, น. 58-61) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 6 ระดับ กล่าวคือ

1. ร่วมรับรู้ หมายถึง รัฐได้ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมแก่ประชาชน เมื่อรัฐมีความคิดริเริ่มหรือมีนโยบายที่จะให้มีโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ แล้วเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่มอบให้แก่ประชาชนนั้นนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมด้วย
2. ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น หมายถึง เมื่อประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากรัฐแล้ว ประชาชนจะร่วมค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ความจำเป็นและความต้องการที่ต้องให้มีโครงการหรือกิจกรรมนั้น พร้อมร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อหน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมหรือหน่วยงานหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจจะได้นำไปใช้ประกอบการพิจารณาต่อไป
3. ร่วมพิจารณาร่วมตัดสินใจ หมายถึง ร่วมพิจารณาเห็นด้วยหรือไม่กับโครงการหรือกิจกรรมการเลือกพื้นที่ตั้งโครงการ โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่จะตั้งโครงการจะมีส่วนร่วมพิจารณารับหรือปฏิเสธไม่ให้โครงการตั้งในพื้นที่ หากเห็นว่ามาตรการที่จะใช้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือมาตรการการติดตามตรวจสอบไม่ชัดเจนหรือไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบด้วย

4. ร่วมดำเนินการ หมายถึง ร่วมในการลงทุน ร่วมในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงาน หรือร่วมปฏิบัติงานเอง ในระดับการมีส่วนร่วมนี้อาจจะทำได้ในทุกประเภทของโครงการ เช่นหากเป็นโครงการที่จำเป็นต้องใช้ผู้มีความรู้เฉพาะด้าน ผู้ชำนาญการหรือใช้เทคโนโลยีขั้นสูงแล้วบางครั้ง เป็นความยุ่งยากที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติงานได้ แต่หากเป็นโครงการหรือกิจกรรม ระดับท้องถิ่น เช่น การจัดการป่าลุ่มน้ำหรือทรัพยากรอื่นที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านได้ชาวบ้านหรือ ประชาชนในท้องถิ่นก็เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการได้

5. ร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล หมายถึง การร่วมตรวจสอบและ ติดตามการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆว่าบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์หรือไม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้มีการนำมาตรการลด ผลกระทบมาใช้หรือไม่ มีการใช้ระบบการติดตามตรวจสอบเพื่อป้องกันปัญหา ที่จะเกิดขึ้นหรือไม่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างมาก เพราะประชาชนจะทำหน้าที่คอยเฝ้าระวังและเตือนภัย (Watch Dog) การ ดำเนินงานโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านต่างๆที่ ก่อนที่จะมีผลร้ายเกิดขึ้นและเมื่อมีการ ดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมแล้ว ก็ต้องมีการประเมินผลว่าการดำเนินการนั้นๆบรรลุตาม เป้าหมายและวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และผลของการดำเนินการเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เป็น แนวทางในการพิจารณานำเอามาตรการที่เหมาะสมมาใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วต้องมีการ ประเมินผลว่าการดำเนินการนั้นๆบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และผลของ การดำเนินการเป็นอย่างไรเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพิจารณานำเอามาตรการที่เหมาะสมมาใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ร่วมรับผล หมายถึง การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินไปแล้ว ย่อม ได้มาซึ่งผลประโยชน์และผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ทั้งต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม โดยที่ ประชาชนหลีกเลี่ยงไม่พ้น

จินตนา สุจจันท์ (2547, น. 48-49) แบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 7 ระดับดังนี้

1. การถูกบังคับ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้า ร่วมโครงการเพราะถูกบังคับโดยไม่มีทางเลือก
2. การถูกหลอกล่อ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนจะถูกล่อใจด้วย ผลประโยชน์ อาจเป็นในรูปของค่าจ้าง แรงงานหรือความสะดวกสบายบางอย่าง
3. การถูกชักชวน การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนถูกชักชวนให้เข้าร่วม โครงการที่ถูกคิดและวางแผนแล้ว ถึงชักชวนให้ประชาชนร่วมมือโดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆว่า เป็นโครงการที่ดีขอให้ประชาชนให้ความร่วมมือ

4. การถูกสัมภาษณ์แล้ววางแผนให้มีส่วนร่วม ลักษณะนี้ผู้ที่วางแผนโครงการ จะสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชน โดยการประชุมและสัมภาษณ์ แต่การตัดสินใจว่าปัญหาคืออะไร จะวางแผนแก้ไขปัญหาอย่างไร และปฏิบัติการอย่างไร ยังอยู่ที่การตัดสินใจของทางราชการ

5. การมีโอกาสเสนอความคิดเห็น การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นที่เกี่ยวกับการวางโครงการและการดำเนินการตาม

6. การมีโอกาสเสนอโครงการ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนมีโอกาสเสนอโครงการและประชาชนจะมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ประชาชนจะมีโอกาสตัดสินใจว่าปัญหาของตนคืออะไร จะแก้ไขได้อย่างไร วิธีใดดีที่สุด จนกระทั่งมีสิทธิเสนอโครงการและเข้าร่วมปฏิบัติในโครงการ

7. การมีโอกาสตัดสินใจ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจ ทุกเรื่องตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินโครงการ

ถวิลวดี บุรีกุลและเมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี (2548, น. 49) ได้แบ่งลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมจากลำดับต่ำสุดไปหาสูงสุด ดังนี้

1. แจ้งให้ทราบ (Notification)
2. ปรึกษาหารือ (Consultation)
3. วางแผน (Planning)
4. ตัดสินใจ (Decision making)
5. ดำเนินการ/ปฏิบัติ (Implementation)
6. ติดตามตรวจสอบ/ประเมินผล (Monitoring and Evaluation)
7. ยุติหรือต่อเนือง (Termination and Continuation)

กองนโยบายและแผนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, น. 91-95, อ้างถึงใน วินัย ดิสงศ์, 2549, น. 51) ได้กล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนดำเนินการ
2. การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน
3. การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม
4. การสร้างกิจกรรม
5. การต่อรองเพื่อดำเนินกิจกรรม
6. การร่วมกันดำเนินการ
7. การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ
8. การร่วมกันรับผลการดำเนินการ

ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ (2551, น. 27) ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งสามารถจัดแบ่งเป็นขั้นตอนง่ายๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 มีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้และเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม

ขั้นที่ 2 มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์หรือผลของกิจกรรมหรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลของโครงการ กิจกรรมต่างๆ และพิจารณาวิธีที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ด้วย ซึ่งผลของกระบวนการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าไปในกระบวนการมีส่วนร่วม ขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น. 26-31) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมเน้นการปฏิบัติงานที่ให้ภาคประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีบทบาทในลักษณะหุ้นส่วน ที่ครอบคลุมด้านต่างๆ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานทางการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งในการปรับเปลี่ยนดังกล่าวมี 3 ระดับ คือ

1. ระดับองค์กร (Organizational Level) ได้แก่ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เช่น ตั้งหน่วยงาน บุคลากร นโยบาย หรืองบประมาณด้านการเงินแบบมีส่วนร่วม

2. ระดับสถาบัน (Organizational Level) ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบใหม่ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม การปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน การปรับกระบวนการทัศน์ของตนเองในองค์กรให้สามารถปฏิบัติงานกับประชาชนในลักษณะเป็นหุ้นส่วน และการปฏิบัติงานในลักษณะเครือข่าย มีการออกกฎเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็น ที่รับรู้และเข้าใจ จนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนในองค์กร

3. ระดับบุคลากร (Individual Level) ได้แก่ การสร้างบุคลากรและฝึกทักษะบุคลากรในองค์กรให้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานกับประชาชน เช่น ลักษณะการมีส่วนร่วม ของประชาชน ทักษะการวิเคราะห์การมีส่วนได้ส่วนเสีย ทักษะการบริหารความขัดแย้งการจัด หลักสูตรอบรมด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า ระดับและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลแล้วมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมพิจารณาตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการ มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์จากการตัดสินใจ มีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพราะหากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่รับรู้ปัญหาหรือข้อมูลต่างๆตั้งแต่ต้นแล้วจะไม่สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้ายได้

2.1.2.4 กระบวนการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, น. 1-3) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์การบริหารโรงเรียน อันจะเป็นแนวทางในการนำโรงเรียนไปสู่ความเป็นโรงเรียนในอุดมคติโดยเปิดโอกาสให้องค์กรท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. เงื่อนไขและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.1 โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำศักยภาพของคนในชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.2 โรงเรียนเข้าใจว่าภารกิจด้านการจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนเท่านั้น

1.3 โรงเรียนบริหารงานโดยมีทรัพยากรการบริหารอย่างจำกัด

1.4 โรงเรียน องค์กรท้องถิ่นและชุมชนยังไม่ได้ร่วมมือกันในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

1.5 องค์กรท้องถิ่นและชุมชนยังไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

1.6 องค์กรท้องถิ่นและชุมชนเข้าใจว่าภารกิจด้านการจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนเท่านั้น

2. สภาพความสำเร็จการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.1 มีองค์คณะบุคคลประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู ประชาชนและบุคลากรในองค์กรในชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการของโรงเรียน

2.2 คณะกรรมการโรงเรียนร่วมกันดำเนินการวางแผนบริหารและพัฒนาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน การจัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนานักเรียนในทุกด้านทั้งในและนอกโรงเรียน

2.4 ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าในการพัฒนาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

3. แนวทางการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.1 จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนแหล่งความรู้ต่างๆในท้องถิ่น

3.2 ศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นต่างๆในชุมชน

3.3 ผู้บริหารโรงเรียนและครูเข้าไปร่วมกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความคุ้นเคยและความรู้สึกที่ดีต่อกัน

3.4 แต่งตั้งคณะกรรมการของโรงเรียนและชี้แจงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับคณะกรรมการได้เข้าใจอย่างชัดเจน

3.5 ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นและชุมชนเพื่อร่วมกันคัดเลือกกรรมการของโรงเรียน

3.6 ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทและการให้บริการด้านต่างๆ ของโรงเรียน

3.7 จัดกิจกรรมเพื่อให้คณะกรรมการของโรงเรียนมีความรู้สึกต้องการพัฒนาโรงเรียน เช่น พาไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จและศึกษาข้อมูลจากการดูวิดีโอ ฯลฯ

3.8 จัดกิจกรรม ยกโรงเรียนให้ชุมชน เพื่อสร้างความรู้สึกให้ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน

3.9 คณะกรรมการร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนาโรงเรียน เช่น

3.9.1 จัดทำแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน

3.9.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

3.9.3 ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร เช่น การเงินและงบประมาณ การแสวงหาและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนานักเรียนในทุกด้าน ทั้งในและนอกโรงเรียน

กองนโยบายและแผนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, น. 87; อ้างถึงใน วินัย ดิสงส์, 2549, น. 51) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่จะดำเนินการ
2. ร่วมกันพิจารณาตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องและติดต่อเพื่อขอความร่วมมือ
3. ประชุมเพื่อวางแผนการทำงานทั้งหมดและแบ่งหน้าที่กันทำงาน
4. ทำหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการ
5. ประชุมร่วมกันเป็นระยะๆเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า ผลงานและปัญหาในการทำงานของคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ

6. ร่วมกันดำเนินงาน
7. ร่วมกันประเมินผลการทำงาน
8. ร่วมกันรับผลจากการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด โดยแบ่งออกเป็น 7 ระดับ และจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมากและยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้วางแผนโครงการกับประชาชนเพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการและการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการใช้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคลและหอกระจายข่าว เป็นต้น อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันมิให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจดุลพินิจในการให้หรือไม่ให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชนจึงควรมีข้อกำหนดให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำและกระทำอย่างทั่วถึงด้วย ยกเว้นข้อมูลบางประเภท เช่น เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ การให้ข้อมูลกับประชาชนจะต้องให้อย่างทั่วถึง ถูกต้อง เที่ยงตรง ทันการณ์เข้าใจได้ง่าย และไม่มีค่าใช้จ่ายมาเป็นอุปสรรคในการได้รับข้อมูลนั้นๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้นและประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น อนึ่ง การรับฟังความคิดเห็นนี้จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก็ต่อเมื่อประชาชนผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ได้มีข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจากันอย่างเป็นทางการ ระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการเปิดกว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นโดยใช้รูปแบบต่างๆ อาทิ การสนทนากลุ่มและประชาเสวนา เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกันเป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการและผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาตตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

5. ระดับการร่วมปฏิบัติเป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบนโยบายหรือโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการ เป็นขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดำเนินการตามโครงการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อยแต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบสามารถมาคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้นๆได้ รูปแบบของการติดตามตรวจสอบหรือประเมินผล อาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่าย การสอบถามประชาชนโดยการทำการสำรวจ เพื่อให้ประชาชนประเมิน การประเมินผลนี้มีความสำคัญมากเพราะจะมีผลกระทบต่อการศึกษาจัดสรรประโยชน์ การยุติหรือคงไว้ตลอดจนปรับปรุงนโยบายหรือโครงการ

7. ระดับการควบคุมโดยประชาชนเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมในทุกๆระดับจะต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในลำดับต้น ตั้งแต่ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่จะดำเนินการ พิจารณาตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องและติดต่อเพื่อขอความร่วมมือ ประชุมเพื่อวางแผนการทำงานทั้งหมดและแบ่งหน้าที่กันทำงาน แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมร่วมกันเป็นระยะๆเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า และทราบปัญหาในการทำงานของคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ รวมถึงร่วมกันรับผลจากการดำเนินงาน

2.1.3 รูปแบบการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นมีหลายระดับ ตั้งแต่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน โดยชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน การปฏิบัติตามแผนที่มี การทำงานร่วมกันและประเมินผลร่วมกัน โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงรูปแบบกระบวนการในการมีส่วนร่วมและประเมินผลไว้ ดังนี้

ปรัชญา ศรีภา (2540, น. 33) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบที่ให้ความสำคัญเชิงเนื้อหา กล่าวคือ รูปแบบนี้ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดแผนเข้าร่วมในการกระทำ และรับผลประโยชน์ตลอดจนเข้าร่วมในการประเมินผลการกระทำ

2. รูปแบบที่ให้ความสำคัญในการจัดรูปความสัมพันธ์ หรือรูปองค์กร ซึ่งการมีส่วนร่วมอาจเกิดจากความสมัครใจหรืออาจเกิดจากการถูกชักจูงหรือเกิดจากการบังคับ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปได้ทั้งในรูปแบบมีตัวแทนหรือไม่มีตัวแทนก็ได้

3. รูปแบบที่ให้ความสำคัญในรูปของกิจกรรม ในรูปแบบนี้จะเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะแบบแข่งขัน แบบไม่แข่งขันหรือแบบเฉื่อยชาก็ได้

พิสิทธิ์ หิริธวงษ์ (2541, น. 24) กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญว่ามี 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบกลุ่มงาน ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลอื่นในองค์กรที่กลุ่มเกี่ยวข้องอยู่บ่อยครั้ง บุคคลเหล่านี้ทำงานร่วมกันและประสานงานกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยทำเป็นแบบประชาธิปไตย

2. การมีส่วนร่วมแบบโครงการหรือแมทริกซ์ (Matrixor Project Management) การมีส่วนร่วมแบบนี้เกี่ยวข้องกับจัดการโครงสร้างขององค์กรโดยส่วนใหญ่ผู้อำนวยการโครงการจะถูกแต่งตั้งเพื่อเป็นผู้ประสานงานกับพนักงานจากแผนงานตามที่ตั้งใจของบริษัท เพื่อทำงานร่วมกันเผชิญกับโครงการที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จะเห็นว่าการบริหารเหล่านี้จะนำไปสู่การบริหารแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น

3. การมีส่วนร่วมแบบมีการเจรจาต่อรอง (Collective Bargaining) การร่วมเจรจาต่อรองเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมอีกแบบหนึ่งที่ผู้บริหารบางคนมักจะไม่ยอมรับ การที่พนักงานเลือกสหภาพแรงงานให้เป็นตัวแทนของพวกเขาในการเจรจาต่อรองกับฝ่ายบริหาร แสดงว่าพวกเขา กำลังมีส่วนร่วม อาจเป็นค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน การร่วมเจรจาต่อรอง เป็นตัวแทนของความ ต้องการ เพื่อให้มีข้อมูลบางอย่างในการตัดสินใจ แทนที่จะให้นายจ้างกำหนดค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน แต่เพียงฝ่ายเดียว

4. การมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย ในทางอุตสาหกรรม (Industrial Democracy) องค์กรที่มีลักษณะเป็นแบบประชาธิปไตย การให้ความสำคัญของพนักงานในการตัดสินใจมากกว่าหรืออย่างน้อยที่สุด เท่ากับความต้องการของเจ้าของกรรมการบริหาร แทนที่จะถูกแต่งตั้งโดยเจ้าของคนงานอาจเลือกสมาชิกเป็นกรรมการของบริษัทก็ได้ คณะกรรมการวางแผนและนโยบายอาจประกอบด้วยคนงานที่แต่งตั้งโดยฝ่ายบริหารหรือถูกเลือกโดยคนงานอื่น ๆ พนักงานจะมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก โดยผ่านกระบวนการทางประชาธิปไตยในการบริหารงานของบริษัท

สุจิต บุญบงการ (2542, น. 206) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมแบบที่ทำกันทั่วไปและแบบที่ไม่ได้ทำกันทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบที่ทำกันทั่วไป เป็นการมีส่วนร่วมที่ค่อนข้างเป็นทางการและเป็นแบบเดิมๆที่มีการปฏิบัติกันมานานแล้ว หากเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมในทางการเมืองมักเป็นการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งเป็นสำคัญ โดยในการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนั้นจะประกอบไปด้วยการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การพูดคุย ถกเถียงทางการเมือง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและการติดต่อเป็นส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่

2. การมีส่วนร่วมแบบที่แตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป เป็นรูปแบบที่มักไม่เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นทางการ ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบหรือกติกาใดๆ การมีส่วนร่วมที่แตกต่างจากที่ทำกันทั่วไป อาทิ การเดินขบวน การนั่งชุมนุมประท้วง การยื่นข้อเรียกร้อง การเดินประท้วง การละเมิดกฎระเบียบของสังคม การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและต่อบุคคล ซึ่งล้วนเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ภาครัฐ โดยเฉพาะผู้นำประเทศมักไม่ต้องการให้เกิดขึ้นเพราะเกรงว่าจะก่อให้เกิดความวุ่นวายไม่สงบ

Cohen and Uphoff (1980, pp. 1564-A) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารและการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

Putti (1973, p. 242, อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2541, น. 20) ได้สรุปวิธีบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ คือ

1. การวางแผนแบบแสกนลอน (The Scanlon Plan) เป็นแนวทางที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดอีกแนวทางหนึ่ง เป็นการทำงานแบบที่ระหว่างคนงานกับผู้บริหาร เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ค่าจ้างและผลกำไร

2. เจเคกรูป (Jishu Kanri-JK) เป็นการจัดตั้งกลุ่มอิสระเล็กๆ ที่มีอำนาจเด็ดขาดกลุ่มเหล่านี้จะพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน แล้วพยายามที่จะหาข้อยุติอย่างสร้างสรรค์ ผู้นำกลุ่มอาจได้รับการเลือกตั้งหรือสับเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม กลุ่มจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. การปรึกษาตามสายการบังคับบัญชา (Consultative Hierarchy) เป็นวิธีการที่ให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเครือข่ายคณะกรรมการต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆ ภายในบริษัท

4. T – Group Approach or Sensitivity

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคณะ (2544, น. 334) กล่าวว่ากระบวนการมีส่วนร่วมมี 2 รูปแบบ คือ กระบวนการที่ต้องอาศัยการรับรองโดยกฎหมาย และกระบวนการมีส่วนร่วมของในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ โดยมีกฎหมายรองรับให้กระทำหรือต้องกระทำ วิธีการสำคัญและยอมรับไปใช้ปฏิบัติกันทั่วไป คือ การเลือกตั้งในระดับต่างๆ การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่กลุ่มคนมารวมกัน เพราะมีอาชีพการงานหรือมีผลประโยชน์หรือความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นในระบบการเมืองแบบเผด็จการไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม โดยมีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยบางประเทศจะมีได้ห้าม แต่มีได้ระบุหรือมีได้มีกฎหมายรับรองว่าให้กระทำได้

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2544, น. 223) ศึกษาการจัดการปกครองท้องถิ่นในต่างประเทศ พบว่าในปัจจุบันหลายประเทศต่างยอมรับถึงการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมขององค์กรนอกภาครัฐมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มและองค์กรต่างๆ เหล่านี้เข้ามามีบทบาทในการจัดการปกครองท้องถิ่นได้ในหลายช่องทางด้วยกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงช่องทางต่างๆ ที่กลุ่มหรือองค์กรเหล่านั้นจะมีบทบาทต่อการบริหารงานของท้องถิ่นได้แล้ว การมีส่วนร่วมของกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ ภายในท้องถิ่นจะเป็นไปได้ 3 ลักษณะด้วยกัน กล่าวคือ

ในลักษณะแรก เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ (Informative) ซึ่งหมายถึง การที่กลุ่มและองค์กรประชาชนมีโอกาสได้รับทราบข้อมูลความเคลื่อนไหวในเรื่องต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างเปิดเผย กว้างขวางและเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของท้องถิ่นโดยทั่วไปด้วย

ในลักษณะที่สอง เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นผู้ให้ความเห็นหรือให้คำปรึกษาแก่ท้องถิ่น (Consultative) ในที่นี้หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยอมรับว่าในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ของท้องถิ่นก็ตามย่อมส่งผลกระทบต่อคนกลุ่มต่างๆ ภายในท้องถิ่นดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรที่จะได้จัดให้มีการปรึกษาหารือระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นกับกลุ่มหรือองค์กรที่ได้รับผลกระทบเหล่านั้น

ในลักษณะสุดท้าย เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายโดยตรง (Participative) การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้

หมายถึง การที่ท้องถิ่นไม่เพียงรับฟังหรือให้โอกาสแก่กลุ่มองค์กรต่างๆในการร่วมแสดงความคิดเห็นเท่านั้น แต่ทว่ายังคงรวมไปถึงการเปิดโอกาสให้กลุ่มองค์กรต่างๆได้เข้ามาร่วมเป็นผู้คิดและตัดสินใจโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการตัดสินใจจนกระทั่งนโยบายหรือการตัดสินใจนั้นได้รับการนำไปปฏิบัติ

จินตนา สุจจาพันธ์ (2547, น. 48 - 49) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมไว้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการ ร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้และร่วมประเมินผลโครงการ

2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (Nongenuine Participation) เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิกหรือการร่วมเสียสละแรงงาน

สุชาดา จักรพิสูทธิ์ (2548, น. 22) กล่าวถึงหลักการและกระบวนการของการมีส่วนร่วมมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การระดมความคิด คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิด มิใช่จากฝ่ายเดียว บนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพ

2. การวางแผน คือ นำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ เวลา ฯลฯ)

3. การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้

4. การติดตามประเมินผล คือ ร่วมติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

5. การรับประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้นและผลประโยชน์โดยอ้อม แต่มีส่วนสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิด ร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาคและเอื้ออาทรกันมากขึ้น

White (1994, อ้างถึงใน ปารีชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ, 2549, น. 21) กล่าวว่าไม่ใช่การมีส่วนร่วมทั้งหมด เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง แต่ยังมีกิจกรรมในเชิงความร่วมมือของประชาชนกับองค์กรต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นการมีส่วนร่วมแบบเทียม ดังนั้น White จึงได้แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Genuine Participation) และการมีส่วนร่วมแบบเทียม (Pseudo-Participation) White ได้นำ

แนวคิดของ Arnstein ในเรื่องการจัดระดับการมีส่วนร่วมของพลเมืองมาจัดกลุ่มใหม่ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังกล่าวโดย White กล่าวว่าการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง(Genuine Participation) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ Arnstein เรียกว่า การร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นการร่วมเป็นพันธมิตรการส่งตัวแทนเข้าร่วมใช้สิทธิในการตัดสินใจและการควบคุมการตัดสินใจโดยพลเมืองส่วนการมีส่วนร่วมแบบเทียม (Pseudo-Participation) นั้น เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ Arnstein เรียกว่า การจัดการแบบเบ็ดเสร็จโดยตรงการบำบัดรักษาการร่วมให้ข้อมูลข่าวสารและการร่วมให้คำปรึกษา

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานนั้นๆ โดยประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ทั้งการระดมความคิด การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาตั้งแต่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน การปฏิบัติตามแผนที่มี การทำงานร่วมกันและประเมินผลร่วมกัน

2.1.3.1 หลักการของการมีส่วนร่วม

บัทซอร์ อ่อนดำ (2544, น. 22-23) ได้สรุปถึงหลักการของการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ดังนี้

1. มีความสัมพันธ์ที่เสมอภาคและเท่าเทียมกันระหว่างนักพัฒนาและชุมชน โดยที่ประชาชนควรตระหนักในความเป็นเจ้าของท้องถิ่นนั้นๆ ต้องคิดเอง ทำเอง กำหนดเอง ส่วนนักพัฒนาควรที่จะตระหนักในหน้าที่ของตนเองเช่นเดียวกัน เช่น เป็นผู้ที่ยช่วยเหลือ

2. มีอิสระไม่ครอบงำความเชื่อมั่นของมนุษย์ ควรอยู่บนฐานของการไม่ครอบงำการให้อิสระภาพในการคิดและแสดงออกโดยไม่เคยคิด โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในศักยภาพฐานความรู้ ภูมิปัญญาและประวัติศาสตร์วัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคม ของชุมชน ที่จะป็นฐานพลังสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

3. การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มในสังคม ให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิด ศักยภาพ ความรู้และร่วมมีบทบาทดำเนินการ ซึ่งงานที่ดำเนินไปนั้นจะไม่กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและต้องส่งกระจายไปสู่คนทุกส่วนในชุมชนในสังคมอย่างเป็นธรรม

4. การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การมีส่วนร่วมที่แท้จริงควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การรับรู้ข่าวสาร วิเคราะห์ปัญหา การวางแผนกำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจในการปฏิบัติการตรวจสอบ การติดตามประเมินผล การสรุปบทเรียน แก้ไข ปรับปรุง รวมทั้งขยายผลและเผยแพร่ผลการปฏิบัติสู่สาธารณชน

บารุง แสงพันธ์ (2545, น. 17) การมีส่วนร่วมจะประสบผลสำเร็จตามที่ประชาชนหรือชุมชนตั้งเป้าหมายไว้นั้นมีเงื่อนไข ดังนี้

1. ควรที่จะมาจากกลุ่มคนหรือประชาชนเอง ซึ่งได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจโดยที่ปราศจากข้อกำหนดที่มาจากบุคคลภายนอก

2. ควรเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน
3. ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมควรจะมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโครงการ

จรัส สุวรรณมาลา (2546, น. 1-6) พบว่าการมีส่วนร่วมของพลเมืองในการปกครองท้องถิ่นที่ถูกต้องตามอุดมการณ์ของการปกครองตนเองนั้น เป็นการมีส่วนร่วมที่มีพื้นฐานมาจากความรับผิดชอบร่วมกันเรียกว่า Participation with Collective Responsibility การมีส่วนร่วมที่ว่านี้เป็นพฤติกรรมกลุ่มของผู้คนในชุมชนที่ร่วมกันคิดและตัดสินใจเพื่อแสวงหาประโยชน์อันเป็นสาธารณะ (Public/Community Interests) ร่วมกัน ลักษณะของการมีส่วนร่วมของพลเมืองในการปกครองท้องถิ่นที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบร่วมกันนั้น ควรจะมีคุณสมบัติทั่วไปอย่างน้อย 5 ประการ คือ

1. คนในชุมชนร่วมกันคิดและกำหนดว่าชุมชนควรมีหรือทำกิจการสาธารณะอะไรบ้าง
2. คนในชุมชนร่วมกันสรรหา คัดเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลในชุมชน มาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของคนในชุมชนเกี่ยวกับกิจการสาธารณะของชุมชน
3. คนในชุมชนร่วมกันคิดและกำหนดว่าจะช่วยกันแบกรับภาระหรือค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการจัดทำกิจการสาธารณะของชุมชนตามที่ตกลงกันได้ได้อย่างไร
4. คนในชุมชนร่วมกันตรวจสอบ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินการกิจการสาธารณะของชุมชน
5. คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือบริการสาธารณะของชุมชนเสมือนหนึ่งเป็นของตนเอง

Srinivasan (1990, อ้างถึงใน นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกลม, 2551, น. 206) การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงต้องมีเงื่อนไข ดังนี้

1. สมาชิกต้องมีส่วนในการออกค่าใช้จ่ายกิจกรรม (Cost-Sharing)
2. การมีพันธสัญญา (Contractual Obligation)
3. ชุมชนมีส่วนในการตัดสินใจ (Community Decision-Making)

ถวิลวดี บุรีกุล (2552, น. 16) กล่าวถึงเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามี 3 ประการ คือ

1. ต้องมีอิสระภาพ หมายถึง ประชาชนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม
2. ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ

3. ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่าในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ มิเช่นนั้นต้องเสริมสร้างความสามารถของประชาชนให้มีความสามารถเข้าร่วมได้

อรทัย ก๊กผล (2552, น. 18) ในการทำงานเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขหรือหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจในเรื่องนั้น
2. กระบวนการมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ อิสรภาพที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่ ข้อสำคัญคือการมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือขู่เข็ญจากผู้ใดที่เหนือกว่า

สรุปหลักการของการมีส่วนร่วมจะต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมด้วยความเสมอภาคและตามขีดความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นพฤติกรรมกลุ่มของผู้คนในชุมชนที่ร่วมกันคิดและตัดสินใจเพื่อแสวงหาประโยชน์อันเป็นสาธารณะ โดยการมีส่วนร่วมจะต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือขู่เข็ญจากผู้ใดที่เหนือกว่า การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและตั้งใจที่จะเข้าร่วม มีความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกัน

2.1.3.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540, น. 17) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ช่วยสร้างความสามัคคีรวมพลังของบุคคลในองค์กร
2. ช่วยให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรทั้งหมด
3. ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ลดความเฉื่อยชาในการปฏิบัติงานและการย้ายงาน
4. ช่วยลดความขัดแย้งและการต่อต้านจากพนักงานระดับต่ำ
5. ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงานและทำให้สุขภาพจิตของคนในองค์กรดีขึ้น
6. ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร
7. สร้างสรรค์หลักการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร
8. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงานใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและทะนุถนอม
9. ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งในองค์กร

10. เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ในการควบคุมงานให้ลดน้อยลงและทำให้ผลของงานดีขึ้น

จันทรานี สงวนนาม (2545, น. 71) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร
2. ลดความขัดแย้งในการทำงาน เพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น
3. สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
4. ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตดีทุกคนมีงานทำ
5. สร้างความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร
6. ลดค่าใช้จ่ายและใช้ทรัพยากรอย่างทะนุถนอม
7. ช่วยให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
8. ช่วยให้ผู้ทุกคนเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

นรินทร์ ชัยพัฒน์พงศา (2547, น. 14-15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมกันทำกิจกรรมทำให้แต่ละฝ่ายได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จนไปสู่การยอมรับความแตกต่างในรูปร่าง ความรู้ นิสัย ค่านิยมต่างอันเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตย

2. ทำให้งานที่ยากบางอย่างสำเร็จขึ้นมาได้ งานหลายอย่างหากทำเพียงผู้เดียวหรือทำน้อยคนอาจไม่สำเร็จ ต้องให้ผู้มาร่วมงานหลายคนจึงจะสำเร็จ เช่น การสร้างบ้าน สร้างเจดีย์ สร้างสิ่งมหัศจรรย์ของโลก เช่น ทักษมาฮัล กำแพงเมืองจีน หรืองานบางอย่างต้องการความร่วมมือโดยตลอด เช่น การลดปริมาณขยะ จึงต้องให้คนทั้งชุมชนเห็นด้วยและร่วมมือกันปฏิบัติ

3. ทำให้บุคคลคิดช่วยตนเอง เพราะถ้ารัฐเป็นฝ่ายทำให้ ก็ระรอความช่วยเหลือหากมาร่วมกันพิจารณาอาจทำบางสิ่งได้เองและจะร่วมดูแลรักษาสิ่งนั้นมากขึ้น

4. ทำให้ความช่วยเหลือนั้นตรงกับที่ต้องการ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในขั้นการระบุประเด็นปัญหาและความต้องการ จึงไม่เกิดปัญหาที่สร้างไว้เพื่อใช้แล้วไม่ใช่ให้เกิดประโยชน์ เช่น ที่อ่านหนังสือในหมู่บ้าน สะพานลอยให้คนข้าม ซึ่งทำแล้วไม่มีผู้ใช้ก็เสียประโยชน์

5. จะทำให้ประหยัดทรัพยากรลงได้ เพราะการช่วยเหลือตรงกับความต้องการที่จะใช้และยังอาจมีแรงงานจากการมีส่วนร่วมมาช่วยได้ อาจมีบ้างถ้ามีส่วนร่วมจนวุ่นวาย หากไม่มีการจัดการที่ดีก็อาจสิ้นเปลืองทรัพยากรมากกว่าที่ควรหรืออาจเกิดความเสียหายก็ได้

6. ทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของ การมาร่วมคิดร่วมทำทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของก็มาร่วมกันดูแลรักษาซ่อมแซมและมีความภูมิใจในสิ่งที่ตนร่วมกันทำขึ้นมา สิ่งของที่บุคคลได้ร่วมกันมาจึงอยู่คงทน

7. เพิ่มทางเลือกที่ดีเพื่อการตัดสินใจ การได้รับรู้ในโครงการอย่างละเอียด ทำให้ช่วยกันหาทางเลือก (ทางออก) หลายทางที่สมบูรณ์และเหมาะสมที่สุดทำให้เกิดผลเสียหายน้อยลงหรือเกิดผลดีมากกว่าการไม่ให้เข้ามามีส่วนร่วม

8. เกิดการสร้างฉันทามติ (Consensus Building) หรือการเห็นพ้องต้องกันขึ้นมาได้ โดยในประเทศตะวันตกการมีส่วนร่วมของประชาชนมักทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี เกิดการสร้างข้อตกลงที่มั่นคงยั่งยืนได้

9. ทำให้ชุมชนหรือสังคมเข้มแข็ง เพราะชุมชนที่เข้มแข็งควรต้องมีส่วนร่วมกันตัดสินใจ ร่วมดูแลปกครองพิทักษ์ผลประโยชน์ของชุมชนหรือสังคมนั้นเอง โดยการมีส่วนร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเสมอๆ ทำให้ชุมชนรู้สึกว่าได้ควบคุมโชคชะตาของตนเองแทนที่จะเป็นผู้ชำนาญที่อื่นที่ “เขาไม่รู้จัก” หรือไม่ไว้วางใจมาควบคุม - สั่งการ

10. ทำให้การดำเนินงานของชุมชนหรือสังคมนั้นโปร่งใส เพราะการมีส่วนร่วมเพื่อกิจการสาธารณะอยู่เสมอ ทำให้ผู้ที่จจะทุจริตคดโกงก็หวั่นเกรงกระทำได้ยากขึ้น กลัวพลังการมีส่วนร่วมของประชาสังคม (Civil Society) แม้นักการเมือง ข้าราชการระดับสูงที่ไม่ค่อยปฏิบัติงานก็กลัวการเสนอให้ออกจากตำแหน่ง

11. ทำให้บุคคลที่อาจยอมรับยากยอมรับโครงการนั้นได้ โดยยอมรับว่าเมื่อมีโครงการแล้วตนเองอาจเสียประโยชน์ไปบ้าง แต่เมื่อมีค่าชดเชยที่เหมาะสมและคนอื่น ๆ ยอมรับโครงการนั้นก็เห็นแก่ประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

สมเดช สีแสง (2540, น. 89; อ้างถึงใน วินัย ดิสงศ์, 2549, น. 51) ได้สรุปถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานรวมกลุ่มกันใช้ความรู้ ความสามารถ สติปัญญาและประสบการณ์ของแต่ละคน ร่วมกันปรับปรุงงานในหน่วยงานของตน มีข้อดี คือ

1. ผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุด และสามารถแก้ปัญหาได้ดีที่สุด คือ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด จะแก้ปัญหาได้ถูกต้องที่สุด
2. บุคลากรได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วมในการบริหาร
3. ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกว่าคุณค่า มีความภาคภูมิใจและทำงานเต็มความสามารถ

อรทัย ก๊กผล (2549, น. 11) ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับรูปแบบและระดับของการมีส่วนร่วมประโยชน์ดังกล่าว คือ

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ
3. การสร้างฉันทามติ เพื่อลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้
6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชนและเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน
7. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน
8. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้นเป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

เจมส์แอล. เครย์ตัน (2551, น. 21-25) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น
2. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง
3. สร้างฉันทามติ สร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่างๆ
4. นำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น
5. หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด
6. คงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม
7. มีการคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน
8. ช่วยพัฒนาภาคประชาสังคม

สรุปได้ว่าประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควร อย่างไรก็ตามข้อดีของการมีส่วนร่วม คือ ก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงานและการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะให้สูงขึ้น

2.1.4 การบริหารโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล

ธงชัย สันติวงษ์ (2541, น. 330-331) ได้ให้ความหมายของการบริหารโดยคณะกรรมการไว้ว่า การบริหารโดยคณะกรรมการ หมายถึง การบริหารงานที่เกิดขึ้น เนื่องจากความจำเป็นในขณะที่ต้องการมีขนาดใหญ่ขึ้นหรือมีปัญหาค่อนข้างซับซ้อน จึงต้องจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อเป็นที่รวมของผู้บริหารที่จะคอยแก้ปัญหาต่างๆ คณะกรรมการจะเป็นศูนย์รวมของเจ้าหน้าที่มีทั้งระดับสูง ระดับกลางและระดับล่าง

รุ่ง แก้วแดง (2542, น. 16-23) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการไว้หลายลักษณะ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงานได้ เช่น การบริหารการศึกษา ซึ่งนักบริหารการศึกษาได้แสดงข้อคิดเห็นไว้ว่าการที่จะปรับรื้อระบบการบริหารการศึกษาใหม่ เพื่อให้สังคมไทยก้าวหน้าสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ นั้น ต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 3 องค์ประกอบ คือ

1. ให้ทุกส่วนของสังคมตั้งแต่ประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางสังคม องค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์และสื่อมวลชน มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

2. ปรับระบบการจัดการศึกษาที่มีรัฐและหน่วยงานของรัฐในส่วนกลางเท่านั้นที่เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องใหญ่ๆ ให้เป็นการจัดการศึกษาที่มีการตัดสินใจในระดับต่างๆตามภารกิจและความรับผิดชอบ

3. ให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการเรียนรู้ โดยมีข้อเสนอ 5 เรื่อง ดังนี้

- 3.1 การบริหารโดยกลุ่มสถานศึกษาและเอกชน

- 3.2 ระดมความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ

- 3.3 ปรับรื้อระบบอุดมศึกษา

- 3.4 การตรวจสอบและการประกันคุณภาพการศึกษา

- 3.5 การระดมทรัพยากรและสรรพกำลัง

กองนโยบายและแผนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, น. 91-95, อ้างถึงใน วินัย ดิสงส์, 2549, น. 51) ได้กล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนดำเนินการ

2. การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน

3. การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม

4. การสร้างกิจกรรม

5. การต่อรองเพื่อดำเนินกิจกรรม
6. การร่วมกันดำเนินการ
7. การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ
8. การร่วมกันรับผลการดำเนินการ

สรุปได้ว่า การบริหารโดยคณะกรรมการ คือ การที่กลุ่มบุคคลได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ เป็นการทำงานแบบประชาธิปไตยและทุกคนทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง

2.1.4.1 ความสำคัญของการบริหารโดยคณะกรรมการ

การบริหารในรูปคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล สามารถสร้างประสิทธิภาพในการทำงานได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการระดมสติปัญญา ความคิด และประสบการณ์ของบุคคลหลายๆคน เพื่อพิจารณาตัดสินใจหรือหาข้อยุติอย่างมีเหตุผล ปัจจัยดำเนินงานในรูปโดยคณะกรรมการมีดังนี้

ปัจจัยที่ 1 การแต่งตั้ง ต้องคำนึงว่าผู้ได้รับการแต่งตั้งมีความรู้ประสบการณ์และสามารถอุทิศเวลาให้กับงานได้มากน้อยเพียงใด

ปัจจัยที่ 2 การกำหนดอำนาจหน้าที่ อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ต้องเป็นภารกิจที่คณะกรรมการทั้งคณะสามารถร่วมกันปฏิบัติได้จริง รวมทั้งสามารถตรวจสอบผลของความสำเร็จได้

ปัจจัยที่ 3 กลุ่มบุคคลที่เป็นคณะกรรมการ จะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานตามภารกิจขอบเขตความรับผิดชอบที่ตนพึงมีให้ครบถ้วนสมบูรณ์

กัธธ กิตติภูมิชัย (2542, น. 61-78) ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการเป็นระบบการทำงานอีกแบบหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร เหตุด้วยการบริหารจะต้องใช้ความรู้ความสามารถและเทคโนโลยีมากขึ้น การทำงานโดยใช้บุคลากรหลายคนหลายฝ่ายร่วมกันพิจารณา ย่อมจะทำให้ได้ผลงานที่ดี แต่หากการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาง่ายเกินไป เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้ ย่อมทำให้บทบาทของคณะกรรมการด้อยค่าลงไปและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการไว้ ดังนี้

1. คณะกรรมการจะเป็นเครื่องมือที่ดีในการประสานงาน เพราะคณะกรรมการจะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่จะดำเนินการหรือตัดสินใจ ทำให้การพิจารณาวินิจฉัยได้ผลดีมากกว่าบุคคลเพียงคนเดียว

2. คณะกรรมการเป็นเครื่องมือที่จะเป็นหลักประกันในความยุติธรรมเพราะในการพิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหาใด จะต้องมีการอภิปรายให้เหตุผลและลงมติ

3. เป็นการร่วมมือกันวินิจฉัยด้วยความรอบรู้ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อสรุปตรงตามจุดมุ่งหมายและมีประสิทธิภาพ

4. เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา เพราะคณะกรรมการจะต้องวินิจฉัยและกลั่นกรองอย่างดีมีเหตุผลมากที่สุด ทำให้การตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาถูกต้องและยุติธรรม

5. เป็นการนำเอาความรู้ความสามารถของบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพราะคนที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมากขาดโอกาสในการได้แสดงออก หากได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ก็จะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก

บุญยงค์ วัฒนแปง (2551, น. 19) ให้ความหมายการบริหารโดยคณะกรรมการไว้ว่าการบริหารโดยคณะกรรมการ คือ การร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานของบุคคล เป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ ส่งเสริมให้รู้จักยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ฝึกการทำงานแบบประชาธิปไตย ทุกคนทำงานเพื่อให้ประโยชน์อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การบริหารงานโดยคณะกรรมการ คือ การที่มนุษย์รวมกลุ่มกันเป็นทีมเพราะมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งการจะบรรลุจุดมุ่งหมายได้นั้นจะต้องมีการประกอบกิจกรรมให้กิจกรรมนั้นสำเร็จลุล่วงและมีประสิทธิภาพ อาศัยการร่วมมือกันซึ่งจะเป็นการนำความรู้ความสามารถที่มีของแต่ละบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ส่งเสริมระบบการทำงานแบบประชาธิปไตย

2.1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2.1.5.1 ทฤษฎีการบริหาร

Bateman and Snell (2004, p. 405, อ้างถึงใน นงนุช วงษ์สุวรรณ, 2548, น. 78-79) กล่าวถึงทฤษฎีการจูงใจในการปฏิบัติงานของ Maslow (1987) ภายใต้อาณัติฐาน ดังนี้ คือ

1. มนุษย์มีความต้องการและเป็นความต้องการที่ไม่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ไม่มีวันสิ้นสุด

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมที่ต้องการ

3. ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นตอนความสำคัญเรียงลำดับจากความต้องการขั้นพื้นฐานจนถึงความต้องการสุดยอด 5 ประการ คือ

3.1 ความต้องการทางกาย

3.2 ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง

3.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของหรือความต้องการทางสังคม

3.4 ความต้องการความสำเร็จ เกียรติยศ ชื่อเสียง

3.5 ความต้องการความสำเร็จ ตามความรู้สึกรู้สึกดี และความสำนึกในความสำเร็จได้รับการยกย่อง การเจริญเติบโต และความเจริญก้าวหน้าในงาน

Frederick Taylor ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์ ปรัชญาการบริหารของแทย์เลอร์ (สุรัสวดี ราชกุลชัย, 2547, น. 115) ได้แก่

1. ทำการศึกษางานแต่ละส่วน ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และพัฒนาวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการทำงานแต่ละอย่าง
2. ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการคัดเลือกและการฝึกอบรม พนักงานและมอบหมายความรับผิดชอบให้ทำงานที่เหมาะสมที่สุดสำหรับแต่ละคน
3. พัฒนาบุคลากรให้เรียนรู้หลักการทำงานแบบวิทยาศาสตร์
4. สร้างบรรยากาศการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร

Robbins and Coulter (2003, อ้างถึงใน นงนุช วงษ์สุวรรณ, 2548, น. 78-79) กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารตามแนวของ อองรี ฟาโยล์ (Henri Fayol) ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ประการ หรือเรียกชื่อย่อว่า POCCE ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการวางแผน (P = Planning) หมายถึงการกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน

ด้านที่ 2 การจัดองค์กร (O = Organizing) หมายถึง การกำหนดภาระงานที่ต้องปฏิบัติ กำหนดบุคคลที่จะปฏิบัติ ตลอดจนวิธีการในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 3 ด้านการสั่งการ (C = Commanding) หมายถึง การกำหนดให้ปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ล่วงหน้าในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 4 ด้านการให้ความร่วมมือ (C = Coordinating) หมายถึง การปฏิบัติงานโดยพร้อมเพรียงกันทุกฝ่าย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการดำเนินงาน

นอกจากนี้ฟาโยล์ (Henri Fayol) ยังได้กำหนดหลักเกี่ยวกับการจัดการทั่วไปที่เรียกว่าหลัก 14 ประการ ได้แก่

1. หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
2. หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว
3. หลักของการไปในทิศทางเดียวกัน
4. หลักสายการบังคับบัญชา
5. หลักของการแบ่งงานกันทำ
6. หลักความมีระเบียบวินัย
7. หลักประโยชน์ของส่วนบุคคลเป็นรองประโยชน์ของส่วนรวม
8. หลักของการให้ผลตอบแทน
9. หลักของการรวมอำนาจ
10. หลักความเป็นระเบียบเรียบร้อย

11. หลักความเสมอภาค
12. หลักความมั่นคงในการทำงาน
13. หลักความคิดริเริ่ม
14. หลักความสามัคคี

ศราวุธ วงศ์คำสา (2556, น.42-44, อ้างถึงใน เสนาะ ติเยาว์, 2546, น. 51-53) การบริหารตามแนวมนุษยสัมพันธ์ต้องอาศัยทฤษฎีการบริหาร ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factor Theory) เป็นทฤษฎีที่ Frederick Herzberg พัฒนาขึ้นมาโดยการสอบถามคนเป็นร้อยๆคน ด้วยคำถามว่าเมื่อไรมีความพอใจใน การทำงานนั้นทำให้เกิดการจูงใจสูง เมื่อไรที่รู้สึกว่าจะไม่พอใจในการทำงานนั้นไม่สามารถจูงใจให้ อยากรทำงานเมื่อพบว่าตอบว่าคนเหล่านั้นมีความพอใจในการทำงานนั้น คือ ปัจจัยที่สร้างความ พอดีใจ (Satisfier Factor) จากการศึกษาจึงสรุปแหล่งที่มาของปัจจัยจำเป็นและปัจจัยที่สร้าง ความพอใจว่าเกิดจากอะไรบ้าง ดังนี้

1.1 ปัจจัยที่จำเป็นหรือเรียกว่าปัจจัยอนามัย (Hygiene Factor) คือ แหล่งที่มาของการทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานส่วนใหญ่เกิดจากสภาพงาน (Job Context) ประกอบด้วย 5 ปัจจัย

- 1.1.1 สภาพการทำงาน
- 1.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 1.1.3 นโยบายการบริหารขององค์กร
- 1.1.4 ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาโดยตรง
- 1.1.5 ค่าตอบแทนหรือเงินเดือนขั้นพื้นฐาน

1.2 ปัจจัยที่สร้างความพอใจ (Satisfied Factor) เป็นแหล่งที่มาของการทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน ส่วนใหญ่เกิดจากเนื้อหางาน (Job Content) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ปัจจัย คือ

- 1.2.1 ความรู้สึกที่ทำให้เกิดความสำเร็จ
- 1.2.2 ความรู้สึกที่ได้รับการยอมรับ
- 1.2.3 ความรู้สึกรับผิดชอบ
- 1.2.4 ความก้าวหน้าในการทำงาน
- 1.2.5 ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบงานนั้น

2. ทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย (Goal Setting Theory) Edwin A. Locke และ Gay P. Latham ซึ่งมีหลักการว่า เป้าหมายในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญ ในการจูงใจคนให้ ทำงาน เพราะ เป้าหมายกำหนดทิศทางและการกระทำกระตุ้นให้เกิดความพยายาม เพื่อความ มุ่งมั่นและส่งเสริม

การพัฒนาวิธีการทำงานให้ไปสู่เป้าหมายนั้น อย่างไรก็ตามการทำให้การ ตั้งเป้าหมายในการทำงานจะบังเกิดผลสำเร็จควรมีลักษณะ ดังนี้

การมีส่วนร่วม (Participation) นับว่ามีบทบาทสำคัญในกระบวนการ ตั้งเป้าหมายในการทำงาน เพราะเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเกิดความพอใจในการทำงาน และ ขณะเดียวกัน จะเป็นส่วนส่งเสริมให้เกิดผลการปฏิบัติงานสูงขึ้นด้วย ผลของการมีส่วนร่วมของ ผู้ปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดผลสองประการ คือ

ประการแรก คือ ทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจเป้าหมายการทำงานอย่างชัดเจน

ประการที่สอง คือ ก่อให้เกิดความผูกพันและการยอมรับเป้าหมายการทำงาน การทำให้การตั้งเป้าหมายในการทำงานจะบังเกิดผลสำเร็จควรมีลักษณะ ดังนี้

1. จะต้องเป็นเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง (Specific Goal)
2. จะต้องเป็นเป้าหมายที่สูงและท้าทาย (Challenging Goal)
3. จะต้องทำให้คนยอมรับและมีความผูกพันในเป้าหมายที่ตั้ง (Goal acceptance and commitment)
4. จะต้องจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของเป้าหมายอย่างชัดเจน (Clear Goal Priority)
5. จะต้องให้ผลตอบแทนจากการทำงานตามความสำเร็จของเป้าหมาย (Reward Goal Accomplishment)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กระบวนการการบริหาร คือ วิธีการที่ผู้บริหารใช้ปฏิบัติการให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย โดยการวางแผน การจัดองค์การนำการปฏิบัติการควบคุมงาน การรายงานผล การจัดสรรงบประมาณ

2.1.5.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

Dusseldrop (1981, pp. 35-53) ได้รวบรวมแนวคิดในการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วม จำแนกออกเป็น 9 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. การจำแนกระดับความสมัครใจ
2. วิธีการสร้างวินัยของการมีส่วนร่วม
3. ความเข้มของการมีส่วนร่วม
4. ความถี่ของการมีส่วนร่วม
5. ระดับของประสิทธิผล
6. พิสัยของการมีส่วนร่วม
7. ระดับขององค์การ
8. ผู้เข้าร่วม

9. ลักษณะของการวางแผน

Shadid et al. (1982, p. 356) ได้จำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วม ออกเป็นเรื่องของการตัดสินใจ การดำเนินการ ผลประโยชน์ และการประเมินผล มี รายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็คือนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้องของการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วง ดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โครงการนั้นจะได้คำถาม ที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือ ด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณา ถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ในโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ใน ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบ ที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อ บุคลากรและสังคมด้วย

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถ แปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรในกลุ่มต่างๆได้

ศราวุธ วงศ์คำสา (2556, น. 44-45, อ้างถึงใน ปราชญา กล้าผจญและสมศักดิ์ คงเที่ยง, 2545, น.144) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Participation in Decisionmaking Theory) มนุษย์ทุกคนต้องตัดสินใจ เมื่อมีการบริหารงานทั้งหลาย การตัดสินใจและการวินิจฉัยสั่งการ (Deciding and decision-making) ก็กลายเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาในการบริหาร

เมื่อปฏิบัติงานแล้วเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่การงานอะไร ผู้ปฏิบัติงานย่อมเกิดความพึงพอใจ หากได้มีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องราว นั้นๆด้วย หากมนุษย์ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เหมาะสมกับความต้องการของเขา เขาก็จะมีความ พึงพอใจและมีความสุข หากมีส่วนร่วมน้อยเกินไปหรือมากเกินไปจากความต้องการ เขาอาจเกิดความ รู้สึกไร้ค่าและไม่มีพึงพอใจได้เช่นกัน

ศราวุธ วงศ์คำสา (2556, น.42-44, อ้างถึงใน เสนาะ ดิยาวี, 2546, น.51 - 53) การบริหารตามแนวมนุษยสัมพันธ์ต้องอาศัยทฤษฎีการบริหาร ไว้ดังนี้

1. Maslow (1987, pp. 370-396) นักจิตวิทยาได้ค้นคว้าเกี่ยวกับด้านพฤติกรรม มนุษย์ ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์เป็นตัวกำหนดตนเองหรือ ความอยาก และจะพยายามขวนขวายให้ได้มาซึ่งสิ่ง ที่ต้องการ เกิดจากมนุษย์มีความจำเป็น (Need) ซึ่งแต่ละเผ่าพันธุ์จะแสดงออกถึงความต้องการไม่

เหมือนกัน แต่อย่างน้อยที่สุดก็จะมีขั้นพื้นฐานเหมือนกันเป็นลำดับไป แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าได้รับการตอบสนองความต้องการระดับมากน้อยเพียงใด ซึ่ง มาสโลว์ ได้สรุปว่า

1.1 มนุษย์มีความต้องการและความต้องการนี้มีอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด
 1.2 ความต้องการใดที่ได้รับการตอบสนองแล้วย่อมสิ้นสุดจากต่ำไปหาสูง มาสโลว์ได้ตั้งเป็นสมมุติฐานเรียกว่า “ลำดับขั้นแห่งความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs)” แบ่งได้เป็น 5 ลำดับดังนี้

1.2.1 ความต้องการสิ่งจำเป็นทางร่างกาย (Physiological Needs)

1.2.2 ความต้องการในด้านความปลอดภัย (Safety Needs)

1.2.3 ความต้องการด้านสังคม (Social of Belongingness Needs)

1.2.4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem Needs)

1.2.5 ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization Needs)

2. ทฤษฎีความต้องการเป็นลำดับขั้น (Hierarchy of Needs Theory) อธิบายหลักความต้องการของคน 2 หลัก คือ หลักการขาดแคลน (Deficit Principle) กับหลัก ความก้าวหน้า (Progression Principle) หลักการขาดแคลนอธิบายว่าเมื่อมนุษย์ขาดแคลนถึงได้ ก็ต้องการสิ่งนั้นมาสนองความต้องการ ส่วนหลักความก้าวหน้า เมื่อความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการของมนุษย์ก็จะขยับก้าวหน้าสูงขึ้นไปอีกเป็นขั้นๆต่อไป ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์เรียงลำดับเป็นขั้น ๆ 5 ขั้น ดังนี้

2.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need)

2.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need)

2.3 ความต้องการด้านสังคม (Social Need)

2.4 ความต้องการให้ตนเองมีความสำคัญ (Esteem Need)

2.5 ความต้องการให้ความคิดของตนเองมีความสำคัญ (Self- Actualization Need)

3. ทฤษฎีการบริหารโดยยึดมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relation) มีแนวคิดจากหลายด้าน ดังนี้

3.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามแนวความคิดของเดวิส ได้เสนอแนะการสร้างเงื่อนไขเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วม ดังนี้

3.1.1 หัวข้อของการมีส่วนร่วม จะต้องสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในองค์การ หรือบางหัวข้อที่มวลสมาชิกมีความสนใจหรืองานที่มีความยุ่งยากในการปฏิบัติ

3.1.2 จะต้องใช้เวลาเพียงพอ เพื่อสร้างบรรยากาศ มีส่วนร่วมก่อนดำเนินการ ตามที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นยากในสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.1.3 การมีส่วนร่วมในงาน จะต้องไม่ฝ่าฝืนค่านิยมเศรษฐกิจของมวลสมาชิก ผู้ร่วมงานไม่อาจใช้เวลาทั้งหมดในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทุกเรื่องได้

3.1.4 ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีความรู้ ขยันหมั่นเพียรและมีความรู้ในเรื่องการมีส่วนร่วม

4. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของวีรุมและยัสต์ล ได้เสนอแนวทางในการที่จะ กำหนดว่าเมื่อไรควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยอย่างไรในการ ตัดสินใจ วีรุมและยัสต์ลได้เสนอแนะว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้นควรที่จะขึ้นอยู่กับธรรมชาติของ ของปัญหาและสถานการณ์ในการกำหนดรูปแบบและปริมาณของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดย ทางเลือกในการตัดสินใจมีดังนี้

4.1 ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตัดสินใจเองตามลำดับ

4.2 ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากผู้อื่นแล้วตัดสินใจเอง

4.3 ผู้บริหารหารือกับผู้เกี่ยวข้องเป็นรายคน แสวงหาความคิดและข้อเสนอแนะ แล้วตัดสินใจเอง

4.4 ผู้บริหารปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม แสวงหาความคิดเห็นร่วมกันโดยการ อภิปรายแล้วตัดสินใจ

4.5 ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาแล้วให้กลุ่มตัดสินใจ

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายบริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนรับรู้ ร่วมตัดสินใจ เป็นกระบวนการสนองความต้องการของบุคคล เพื่อให้ได้การ ยอมรับจากบุคคลรอบข้างอันจะมีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาโดยใช้พลังสร้างสรรค์จากบุคลากรผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหาร สร้างความตระหนักและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาร่วม วางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาและช่วยสนับสนุนทรัพยากรทั้งในด้านบุคคลและงบประมาณ ฉะนั้นการ บริหารงานซึ่งมีบุคลากรหลายประเภท ควรนำความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไป ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการดำเนินงาน การวางแผน การ ตัดสินใจ ตรวจสอบประเมินและปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา การกำกับติดตามส่งเสริมและ สนับสนุน

2.2 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 และมาตรา 18 แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น. 4) ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา อาจเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนราชการดังกล่าวต่างมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย 2 – 5 ปี ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อศักยภาพในการศึกษาต่อระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ก็มีโครงสร้างการบริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆดำเนินการถ่ายโอนให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบต่อภารกิจดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2 – 5 ปี อย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่และเจตนารมณ์ของรัฐบาล

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการ

ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, น. 1-77) ให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นสถานศึกษา ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 18 กำหนดว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ (1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ฯลฯ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมายระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ โดยแบ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารงบประมาณ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงาน

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง

1.1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

จึงทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง ดังนี้

1.1.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ให้ปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0893.4/ว 276 ลงวันที่ 21 มกราคม

2554 เรื่อง ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษา ในศาสนสถาน

รูปแบบที่ 1 กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการจัดการทั้งหมด เช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบที่ 2 กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศาสนสถานร่วมกันบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนว่าหน่วยงานใดจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านใด โดยให้ถือปฏิบัติตามข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถาน ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0893.4/ว 276 ลงวันที่ 21 มกราคม 2554

รูปแบบที่ 3 กรณีศาสนสถานเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์ทั้งหมด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่จัดสรรเงินอุดหนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ ยกเว้นรายการอาหารเสริม (นม) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดซื้อจัดจ้างให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้ถือปฏิบัติตามข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถาน ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0893.4/ว 276 ลงวันที่ 21 มกราคม 2554

1.2 ด้านการจัดตั้ง/ย้าย/รวม/ยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด ต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินการจัดเวทีประชาคมในพื้นที่ตำบลเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสภาพพื้นที่และอาคารสถานที่เพียงพอ มีการจัดทำแผนดำเนินการจัดตั้ง ได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น แล้วรายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

1.2.2 การย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์หรือมีความจำเป็นต้องย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพิจารณาเหตุผลและความจำเป็นในการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดดำเนินการตามขั้นตอน

1.2.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์หรือมีความจำเป็นต้องยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กพิจารณาเหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นสังกัดเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

1.3 การจัดการศึกษาและการให้บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์/จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมตามวัย ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลา การจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป

1.4 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีจำนวนคณะกรรมการฯ ไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ดังนี้

- 1.4.1 ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนด้านการศึกษา
- 1.4.2 ผู้แทนศาสนสถาน
- 1.4.3 ผู้แทนจากสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.4.4 ผู้แทนชุมชน
- 1.4.5 ผู้แทนด้านสาธารณสุข
- 1.4.6 ผู้แทนผู้ประกอบการ
- 1.4.7 ผู้แทนสำนัก/กอง การศึกษา
- 1.4.8 ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก
- 1.4.9 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม และให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธานคณะกรรมการฯ โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง มีผู้แทนครูผู้ดูแลเด็กหรือครู หรือครูผู้ดูแลเด็ก 1 คน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ โดยมีหน้าที่ ดังนี้

1. ดำเนินการประชุมคณะกรรมการฯ ภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง หรือปีการศึกษาละ ไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง และรายงานผลการประชุมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

2. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
6. พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
7. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
8. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็กและบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

2.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย เงินเดือน เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาบุตรของข้าราชการครูผู้ดูแลเด็ก ค่าตอบแทน เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวและเงินสมทบกองทุนประกันสังคม สำหรับพนักงานจ้าง ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) ทุนการศึกษาสำหรับผู้ดูแลเด็ก ค่าสวัสดิการสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวัน

2.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจัดตั้งงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่าย

ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

2.4 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน เครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก และวัสดุครุภัณฑ์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานที่ต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการตรวจสอบการบริหารงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีการกำหนดนโยบายและวางแผนงานการจัดการศึกษาโดยเน้นการบริหารจัดการศึกษาจากการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชน

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพ ต้องมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยผู้บริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการที่รับผิดชอบงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น ทั้งนี้ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นตามสัดส่วนที่เหมาะสมของพื้นที่ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น โดยมาตรฐานด้านบุคลากร ประกอบด้วย

1. ด้านมาตรฐานตำแหน่ง

ปัจจุบันตำแหน่งของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ประเภท ได้แก่ 1) พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และครู 2) พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก

โดยแต่ละตำแหน่งมีมาตรฐานตำแหน่งซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องถือปฏิบัติในการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง ดังนี้

1.1 พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีคุณสมบัติเป็นเฉพาะสำหรับตำแหน่ง มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ เฉพาะสาขาเอกอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย หรือคุณวุฒิอื่นที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณวุฒิ เฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่ในการรับผิดชอบการดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่ง ครูผู้ดูแลเด็ก มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันทางการศึกษา หรือศึกษาศาสตร์ เฉพาะสาขาเอกอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย หรือคุณวุฒิอื่นที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณวุฒิเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคุณลักษณะตามวัย ปฏิบัติงานวิชาการ งานจัดระบบช่วยเหลือผู้เรียน ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

1.3 พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่ง ครู มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ หรือทางอื่นที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูผู้ช่วยและหรือตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กและหรือตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยผ่านการประเมินเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. กำหนด ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาดตนเองและวิชาชีพ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและหรือสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ทำนุบำรุง ส่งเสริม

ศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป โดยมีลักษณะงานและคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งที่ ก.ท. กำหนด ปฏิบัติหน้าที่ธุรการการเงิน พัสดุ และงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระเบียบ กฎหมายและหนังสือสั่งการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปฏิบัติงานด้านอาคาร สถานที่ ความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และมีความปลอดภัยสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ด้านผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบทบาทหน้าที่ ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์และเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2.2 ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา มีบทบาท นำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่การปฏิบัติ จัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สืบหาความต้องการของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร และระบบสารสนเทศทางการศึกษา จัดทำระเบียบว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงควบคุม กำกับ ดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านบุคลากร หมายถึง การสรรหาบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยพิจารณาตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ตามกฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ มาปฏิบัติหน้าที่ในการอบรม เลี้ยงดูเด็ก ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และต้องส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยในการจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะอันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญในการก่อสร้างอาคาร หรือการปรับปรุงอาคาร สถานที่ เพื่อจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้ง ควรอยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ปลอดภัย พื้นที่ก่อสร้างควรเป็นพื้นที่ที่สามารถรับน้ำหนักอาคารได้อย่างปลอดภัย และเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร ควรเป็นอาคารชั้นเดียว หากเป็นอาคาร 2 ชั้นขึ้นไป ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัยและอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น และความสูงของห้องจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2 เมตร

1.3 ทางเข้า-ออกตัวอาคาร ประตูทางเข้า-ออกจกตัวอาคาร ควรอย่างน้อย 2 ทาง มีความกว้างที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวกหากเกิดอุบัติเหตุ หรือภาวะฉุกเฉินต่างๆ

1.4 ประตู-หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่าง ควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร นับจากพื้น และหน้าต่างมีความกว้าง และความสูงไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใดๆมาปิดกั้นช่องทางลมและแสงสว่าง

1.5 บันได ไม่ลาดหรือชันเกินไป ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีลูกกรง และราวบันได มีขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก และระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

1.6 พื้นที่ใช้สอยภายใน ต้องจัดให้มีพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย อากาศถ่ายเทได้สะดวก และเพียงพอเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจัดกิจกรรมอื่นๆของเด็ก เช่น

การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องน้ำและที่พักของเด็กป่วย หากไม่สามารถแยกเป็นแต่ละห้องได้ อาจจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้องเพื่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก มีแสงสว่างเพียงพอ เหมาะสม เสียงต้องอยู่ในระดับไม่ดังจนเกินไป มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

2.2 ภายนอกอาคาร ควรมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม มีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง และจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย มีจำนวนเพียงพอกับเด็ก มีการตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานให้ปลอดภัยสำหรับเด็กอยู่เสมอ

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย ควรติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัยภายในอาคาร ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นและมีฝาปิดครอบเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ต่างๆที่ทำด้วยวัสดุแตกหักง่ายหรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้หรือเหลี่ยมคม จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลวางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย จัดให้มีวัสดุกันลื่นในบริเวณห้องน้ำ ไม่มีหลุม บ่อน้ำ หรือเศษวัสดุอื่นๆที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ปลูกลงต้นไม้ที่มีหนาม แหลมคม มีระบบการล็อกประตูเข้า-ออก นอกบริเวณอาคาร ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และกำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยในการรับ-ส่งเด็ก

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน และอันตรายต่างๆ โดยมีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก มีมาตรการรับ-ส่งเด็กกรณีเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน และอันตรายต่างๆอย่างเป็นระบบ มีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น รวมถึงมีการสำรวจ ประเมิน และจัดการจุดเสี่ยงของอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย สะอาด ถูกสุขลักษณะ แยกเป็นสัดส่วนของอาคารต่างๆ มีอากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง มีพื้นที่เพียงพอ เหมาะสม และ

เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก มีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก มีมาตรการรับ-ส่งเด็กกรณีเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่างๆอย่างเป็นระบบ มีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น

มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2 - 5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 และ มาตรา 18 จึงต้องทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม - วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ ดังนี้

- 2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

3. การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยต้องศึกษาจากภูมิสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาประกอบเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมีพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกๆด้าน

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย จะต้องพัฒนาการด้านร่างกายเจริญเติบโตเหมาะสมตามวัย มีสุขนิสัยที่ดี ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมตามวัย สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว มีความสามารถในการคิด และแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

5. การจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่น และทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่องสนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดประสบการณ์การเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและระดับพัฒนาการเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

6. การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

6.1 ด้านหลักสูตร

6.2 ด้านการจัดประสบการณ์

6.3 ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

6.4 ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

6.5 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

6.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

6.7 ด้านการวัดและประเมินผล

6.8 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนอย่างหลากหลาย)

6.9 ด้านประเมินและใช้หลักสูตร

6.10 ด้านโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพ

6.11 ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การนำการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องจัดการศึกษาโดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจินตนาการ ให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ และแสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน และมาตรา 58 ให้ระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา โดย บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1.1 การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โครงการและกิจกรรมพัฒนาต่างๆตามแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กให้กับผู้ปกครองและชุมชน

1.3 การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และภาคสังคมรับทราบอย่างทั่วถึง

2. ด้านอาคารสถานที่

2.1 ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

2.2 ร่วมในการเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ด้านงบประมาณ

3.1 ร่วมระดมทรัพยากรและสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ร่วมพิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านบุคลากร

4.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ร่วมในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆ และความปลอดภัยของเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

5.1 จัดกิจกรรมปฐมนิเทศ ประชุมผู้ปกครอง และเยี่ยมบ้าน

5.2 จัดทำสารสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง

5.3 จัดทำป้ายนิเทศและมุมเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง

5.4 จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก

5.5 ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ประเพณี และโอกาสต่างๆของท้องถิ่น

5.6 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม ส่งเสริมและสนับสนุน หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประสานสัมพันธ์กับชุมชนในการระดมทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็กให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้บริการชุมชนทั้งด้านวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เพื่อเสริมสร้างและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่ให้มี

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.2 เพื่อจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก

1.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งเครือข่ายต่างๆในระดับพื้นที่

1.4 เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. แนวทางการดำเนินงาน

เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ จึงใช้แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้ง และหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย/สมาคม/ชมรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม การอบรมสัมมนาของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระหว่างหน่วยงานภายใน /ภายนอก และทุกภาคส่วน เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ

2.3 จัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายในการจัดการศึกษาการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

2.4 สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายและหนังสือสั่งการของทางราชการ

2.5 กำหนดรูปแบบและกิจกรรมความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาบุคลากร และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความเข้มแข็งได้ตามบริบท สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

2.6 จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นศูนย์ต้นแบบของการพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือศูนย์เรียนรู้การพัฒนาเด็กปฐมวัย หรือร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบในสังกัด หรือต่างสังกัด เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การสร้างเครือข่ายการศึกษาของเด็กปฐมวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน จัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายในการจัดการศึกษา การพัฒนาเด็กปฐมวัยและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง กำหนดรูปแบบและกิจกรรมความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาบุคลากร และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความเข้มแข็งได้ตามบริบท สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

2.3 การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำว่าการบริหาร เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, น. 11) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลปะเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การบริหารเป็นการประสานงาน การอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นการบริหารเพื่อให้การศึกษ้อบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกๆด้าน ประสพการณ์ต่างๆที่จัดให้จะเป็นประสพการณ์ตรงที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสุขกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อไป

หลักในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ราศี ทองสวัสดิ์, 2542, น.13) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาเด็กโดยองค์รวม โดยผ่านการเล่น หมายถึง จัดกิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาของเด็กจะทำได้ดีจากกิจกรรมการเล่น
2. ยึดปรัชญาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ ด้านร่างกาย ไม่บังคับให้เขียนหนังสือ เพราะการเขียนจะทำให้เด็กต่อเมื่อก้ามเนื้อนิ้วมือแข็งแรงพอที่จะสามารถจับดินสอแล้วขีดเขียนไปในทิศทางที่ต้องการได้ ใช้นิ้วและตาสัมพันธ์กันได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่

4. ด้านอารมณ์และจิตใจ จัดกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น ศิลปศึกษาและการเล่นอย่างอิสระ จัดตารางกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย จะช่วยพัฒนาอารมณ์และจิตใจเป็นอย่างดี

5. ด้านสังคม เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นร่วมกันอย่างอิสระ จะช่วยให้เด็กมีโอกาสปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ เด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะอย่างอิสระจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าแสดงออก และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านสติปัญญา ให้ความรู้พื้นฐานทางภาษา คณิตศาสตร์ จากการทำกิจกรรมต่างๆ ฝึกการตอบคำถามปลายเปิด เพื่อพัฒนาความคิดของเด็กๆ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะเด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป ควรจัดกิจกรรมมุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าการจำเนื้อหาได้ และจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคล มีการประเมินพัฒนาการโดยสังเกตพฤติกรรมและส่งเสริมพัฒนาการที่ยังด้อยของเด็กแต่ละคน

ส่วนการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น เบญจา แสงมลิ (2542, น.342) ได้กล่าวว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นลักษณะของการบริหารงานที่เกิดขึ้นจากการที่ชุมชนเป็นผู้จัดตั้ง มีคณะบุคคลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในรูปของคณะกรรมการ ลักษณะของการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเป็นไปตามความเห็นชอบของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละศูนย์ และการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดำเนินการมาโดยตลอดนั้น กรมการปกครองได้นำหลักการบริหารงานโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการมาใช้ (กรมการปกครอง, 2545, น.8-17) เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.4.1 สภาพทั่วไป

2.4.1.1 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แยกได้ดังต่อไปนี้

- 1) เทศบาลเมือง 1 แห่ง
- 2) เทศบาลตำบล 4 แห่ง
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบล 9 แห่ง

2.4.1.2 จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มีจำนวนทั้งสิ้น 40 ศูนย์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์เท่านั้น

2.4.2 บุคลากร

บุคลากรกลุ่มปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยแยกได้ ดังต่อไปนี้

2.4.2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 40 คน

2.4.2.2 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 413 คน

รวมบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น จำนวน 453 คน

2.4.3 ผู้เรียน/เด็กเล็ก ที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 รวมจำนวนผู้เรียน/เด็กเล็กทั้งสิ้น จำนวน 1,620 คน

2.4.4 วิสัยทัศน์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์

“ส่งเสริม พัฒนางองค์กรและท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน”

2.4.5 พันธกิจ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์

2.4.5.1 พัฒนาส่งเสริมสำนักงานให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน

2.4.5.2 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ จังหวัด และนโยบายของรัฐ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยการมีส่วนร่วมของ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

2.4.5.3 พัฒนาระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีของสำนักงานให้เอื้อประโยชน์ต่อการ ประสานการปฏิบัติงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการอื่น

2.4.5.4 พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2.4.5.5 พัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานและระบบการติดตามประเมินผลการบริการ สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.4.5.6 ส่งเสริมให้บุคลากรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการ พัฒนาการปฏิบัติงานและเป็นแบบอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีความสอดคล้องกับทิศ ทางการพัฒนาจังหวัด

2.4.5.7 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างระบบชุมชน ให้ประชาชนสามารถ บริหารจัดการและแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

กษิตีเดช จิวน้อย (2550, น. 37) ได้ศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลตุมใหญ่ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรมีผลการดำเนินงานอยู่ในมาก รองลงมาคือ ด้านวิชาการและด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยและด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ปกครองเด็กที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

พิทยา ภาโนมัย (2550, น. 83 - 84) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนออยู่ ตำบลศรีสำราญ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ (AIC) และกลยุทธ์ที่ใช้ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม ผลการศึกษาพบว่า ก่อนดำเนินการปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง ผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนออยู่ของกรมอนามัย จำนวน 27 ข้อ ผ่าน 19 ข้อ หลังจากดำเนินกิจกรรมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ (AIC) และกลยุทธ์ที่ใช้ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและนิเทศติดตาม ซึ่งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย พระสงฆ์ ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง ซึ่งทุกฝ่ายต่างให้ความร่วมมือในการพัฒนาปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายในชุมชนของตน ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและยั่งยืน

กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551.น. 61-62) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลตอง จังหวัดลำพูน พบว่า ชุมชนได้รับรู้ปัญหา ในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามการวางแผนการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดต่อบริการปัญหาที่เกิดขึ้นประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาให้ขวัญและกำลังใจ แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ ไม่มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริมประสบการณ์แก่เด็ก

เพลินพิศ มนตรีบุตร (2551, น.74) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการ และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1) ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เช่น กำหนดการบริหารงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ธนพล ดอนชวนชม (2552, น.94) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอมะแม่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการบริหารจัดการในช่วงที่มีการจัดทำงบประมาณ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และครูผู้ดูแลเด็ก ควรมีการจัดทำโครงการเสนอของบประมาณ ในช่วงที่องค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก มีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี หรือจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การดำเนินกิจกรรมหรือการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก ควรมีการแจ้งให้ฝ่ายต่างๆ รวมถึงประชาชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้านการบริหารงานบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีแนวทางการพัฒนาจัดให้มีการสำรวจความต้องการบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำความต้องการมาวางแผนกำหนดปริมาณงานให้เหมาะสมกับอัตรากำลังที่มีอยู่ และจัดให้มีการประชุมเพื่อวางแผนการรับนักเรียนเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการมีส่วนร่วมในการวางแผนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง

วิรัตน์ ทองวิจิตร (2553, น. 75-76) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช พบว่า 1) การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของ

ชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ยกเว้นการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) การเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช จำแนกตามอาชีพโดยรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สันติ ขาติบุรินทร์ (2553, น. 138-139) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วม ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองยาง อำเภอขามันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าในรอบที่ 1 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำกลยุทธ์การประชุมแบบ AIC การมอบหมายงานการศึกษาดูงานนอกสถานที่ การนิเทศติดตามประเมินผลกิจกรรม เชิดชูเกียรติ หวังให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองและทำให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ นั้น มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่มากขึ้น แต่ยังมีคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนน้อย ที่ยังให้ความร่วมมือน้อยและการปฏิบัติงานไม่เต็มศักยภาพที่สามารถทำได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้นำมาพัฒนาในรอบที่ 2 ผลการพัฒนาพบว่าในรอบที่ 2 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำกลยุทธ์การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศติดตามประเมินผล ทำให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ตามขั้นตอนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความสามารถ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นเกิดความเข้าใจ เห็นความสำคัญของการศึกษาและพร้อมที่จะสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยสรุป การพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองยาง โดยการนำกลยุทธ์มาพัฒนา คือ การประชุมแบบ AIC การมอบหมายงานการศึกษาดูงานนอกสถานที่ การนิเทศติดตามประเมินผล กิจกรรมเชิดชูเกียรติ การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเมื่อครบ 2 รอบแล้วทำให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ดีขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง จึงควรส่งเสริมให้นำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆต่อไป

ระดา พันธุ์เชื้อ (2555, น.70) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สู่มาตรฐานยอดเยี่ยมโดยการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองโพธิ์ ตำบลหนองโพธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

1. การมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า หลังการพัฒนาแกนนำชุมชนมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจของแกนนำชุมชน พบว่า แกนนำชุมชนมีความพึงพอใจอยู่ระดับมาก และด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับความพึงพอใจของแกนนำชุมชนก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนามีส่วนร่วมมากกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 ผลเนื่องจากการใช้หลักการบริหารจัดการแกนนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทำให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน

ขวัญชนก กุลชะโมรินทร (2557, น. 81) การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการพัฒนาการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาโดยรวมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเรียงความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 2.1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตั้งงบประมาณส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการและจัดสรร ครูผู้ดูแลเด็กให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน 2.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีสถานที่จอดรถรับ – ส่งเด็กเล็กที่สะดวกปลอดภัย อีกทั้งต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย 2.3) คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง และ 2.4) ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ

จุฑารัตน์ ยะตะนัง (2557, น. 79 - 80) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและคุณภาพเด็กด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก คือ การมีส่วนร่วมในการวางมาตรการรักษาความปลอดภัยให้นักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ คือ การมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับพัฒนาการและการเลี้ยงดูดูแลเด็ก การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ เช่น น้ำหนัก

ส่วนสูง ให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ด้านคุณภาพ คือ การเข้าร่วมประชุมรับฟังคำชี้แจง การปฏิบัติงาน ด้านการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Liang, Pi-Ming (2002, pp. 2388-A) ได้วิจัยการรับรู้ด้านคุณภาพและความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับก่อนวัยเรียน การศึกษาของการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีบุตรกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนอนุบาล พบว่าการวิจัยใช้วิธีสุ่มเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครอง 720 คน ที่มีบุตรอายุ 4-6 ปีและเรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาลในเขตอำเภอเมืองและโรงเรียนอนุบาล 12 แห่ง พบว่าปัจจัยด้านครอบครัวมี 2 ประการ คือ การศึกษาของผู้ปกครอง มีอิทธิพลต่อทัศนคติของผู้ปกครองในการยอมรับคุณภาพการศึกษาในระดับปฐมวัย

Katz and Kahn (2003, p.163) ศึกษาเรื่อง “The Social Psychology of Organizations” และเน้นในเรื่ององค์การที่มีประสิทธิผล โดยทั่วไปได้รับอิทธิพลหรือได้รับผลอันเนื่องมาจากคน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในองค์การและการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพจะมากหรือน้อยอยู่ที่ความเต็มใจ หรือการที่คนและองค์การสามารถทำความเข้าใจประสานสัมพันธ์และสามารถปฏิบัติงานสู่เป้าหมายโดยปราศจากข้อขัดแย้ง Katz และ Kahn ได้เน้นตัวแปรที่ทำให้เกิดประสิทธิผลแก่องค์การ คือ ความเจริญเติบโต (Growth) การเก็บรักษา (Storage) การอยู่รอด (Survival) การควบคุมเหนือสภาพแวดล้อม (Control Over Environment) และได้พยายามมุ่งศึกษาเฉพาะการหาเกณฑ์หรือตัวแปรเดี่ยวๆ ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การ แต่ตัวแปรเหล่านั้นมิใช่ประสิทธิผลขององค์การแต่อย่างใด ตัวแปรเดี่ยว ได้แก่ คุณภาพ (Quality) ความพร้อม (Readiness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตัวแปรดังกล่าวข้างต้นแล้ว

William and Donna (2004, pp. 4351-A) ได้วิจัยการเตรียมความพร้อมเพื่อการเข้าโรงเรียน การสำรวจทัศนคติของครู ผู้ปกครองและจัดการศึกษาในระดับก่อนวัยเรียนผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กเพื่อเข้าเรียน แต่อย่างไรก็ตามบางครั้งพวกเขาก็อาจจะยังไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่สามารถแสดงความรับผิดชอบได้ เนื่องจากมีตัวแปรบางอย่างที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างพวกเขา กับเด็กที่อยู่ในความดูแลของพวกเขา นอกจากนี้ยังปรากฏให้เห็นถึงความเชื่อของผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนว่าเด็ก ๆ มีความพร้อมที่จะ เข้าโรงเรียนแล้ว ในขณะที่ครูกลับคิดว่ายังมีเด็กอีกหลายคนที่ยังไม่พร้อมที่จะเข้าโรงเรียนและในส่วนของข้อเสนอแนะนี้สำหรับการเขียนแผนการจัดการประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กคือ ควรมีการส่งเสริมให้นำไปใช้ในทางปฏิบัติและทำการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคตด้วย

Plumb (2011, pp. 115-116) ได้สำรวจทัศนคติของผู้อำนวยการฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้อำนวยการฝ่าย

และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลแถบรัฐเซาท์คาร์โรไลน์มีความเห็นพ้องกันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาด้านกระบวนการสื่อสาร การตั้งเป้าหมายเฉพาะและการสร้างกระบวนการตัดสินใจสั่งการเชิงกลยุทธ์ และพบว่าผู้อำนวยการฝ่ายมีแนวโน้มสูงว่าน่าจะมีบทบาทและมีส่วนร่วมในคณะทำงานด้านการบริหารงานสถานศึกษามากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งในการมีส่วนร่วมด้านการเผยแพร่ข้อมูลความรู้และผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนด้วย อีกทั้งยังพบว่าผู้อำนวยการฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีจำนวนนักเรียนและจำนวนของบุคลากรประจำการมากกว่ามีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา มากกว่าผู้อำนวยการฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีจำนวนนักเรียนและจำนวนของบุคลากรประจำการน้อยกว่า

Timm (2012, pp. 280-288) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลแถบชนบท ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจสั่งการของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลแถบชนบททั้ง 3 แห่ง คือ ทรัพยากรทางการเงิน การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอคติส่วนบุคคล การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา อาจารย์ใหญ่และเพื่อนครู ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้อำนวยการฝ่าย ข้อมูลของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้ ยังพบว่าปัจจัยด้านการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและอคติส่วนบุคคล คือ ปัจจัยที่ได้ค้นพบเพิ่มเติมจากการวิจัยครั้งก่อนๆ เพราะทำให้ได้ทราบข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมบทบาทด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลแถบชนบทให้สูงขึ้นได้

Blasko (2016, pp.103-105) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้อำนวยการและคณะกรรมการโรงเรียนและการจัดแนวความเชื่อและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับความสำเร็จของนักเรียน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนยังคงมีอย่างต่อเนื่อง งานส่วนมากได้มุ่งเน้นไปที่อิทธิพลของทัศนคติและความเชื่อของคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการกำกับบริหารโรงเรียน การศึกษาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางสถิติระหว่างทัศนคติที่เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงและโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนและผู้อำนวยการโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการสำรวจการกำกับดูแลที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสถิติกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

Holmen (2016, pp.88-89) ศึกษาคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน : ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่ถูกระบุไว้ก่อน ของคณะกรรมการโรงเรียนกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการปรับปรุง โดยประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งจากสาธารณะซึ่งถูกเชื่อมโยงไปกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น เก็บข้อมูลจากคณะกรรมการโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในรัฐวอชิงตันที่ได้มีการคัดเลือกตามเกณฑ์เฉพาะสำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรจาก 23 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้รับการประเมินในปัจจุบันหลายด้าน เช่น ด้านประชากรภูมิศาสตร์และด้านวิชาการ ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยืนยันและขยายหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้รับการนำเสนอว่าลักษณะของคณะกรรมการโรงเรียนมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

Adams (2018, pp.130-131) ได้ศึกษาแนวคิดระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีต่อระบบการจัดการโรงเรียนคริสเตียนที่มีประสิทธิภาพมีความต่างกันหรือไม่ ว่าคณะกรรมการบริหารและผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างแนวคิดของพวกเขาในการกำกับดูแลคณะกรรมการโรงเรียนคริสเตียนที่มีประสิทธิภาพหรือไม่ ในการสำรวจผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนจากหลายโรงเรียนที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม Association of Christian Schools International (ACSI) หรือสมาคมโรงเรียนคริสเตียนนานาชาติในประเทศ ทำให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องแนวคิดของคณะกรรมการด้านโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจากการสำรวจคะแนนรวมคะแนนรวมของสี่ด้านในทกมิติในเรื่องการกำกับดูแลของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้มีส่วนช่วยให้วรรณกรรมเกี่ยวกับการกำกับดูแลคณะกรรมการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะสำหรับโรงเรียนคริสเตียนมีมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นช่องทางในการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องการกำกับดูแลคณะกรรมการโรงเรียนคริสเตียนที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย จึงสรุปได้ว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งที่มีสถานภาพแตกต่างกันและมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังพบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดประสบการณ์ในการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ทำให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองน้อย ประกอบกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆในชุมชนรับผิดชอบภารกิจเป็นแกนนำชุมชนมีหน้าที่

หลายอย่าง จึงทำให้ไม่มีเวลาให้กับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการไม่เต็มศักยภาพที่สามารถทำได้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อ่าเภอภูนิหารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผลการศึกษาจะใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อประสิทธิผลในการดำเนินงานและพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-5 ปี ให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และได้รับการพัฒนาตามศักยภาพได้อย่างทั่วถึงสอดคล้องกับบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ เจตนารมณ์ของรัฐบาลเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1. คำถามการวิจัย

1.1 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับใด

1.2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร (Population) ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 413 คน ตามการแบ่งเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกองค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น 9 แห่ง (อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์, 2559)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 201 คน

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

องค์การบริหารส่วนตำบล	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
องค์การบริหารส่วนตำบลกุดข้าว	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกุดข้าว	11	6
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งคลองไผ่	6	3
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โพธิ์ชัยบ้านค้อ	7	5
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด บ้านหนองโง้ง	6	3
	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดหว้า	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยแดง	7
องค์การบริหารส่วนตำบลแจน แลน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านชุมขี้ยาง	6	3
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกโก่ง	6	3
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังมน	7	5
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแจนแลน	12	6
แลน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองฟ้า เลื่อน	12	6
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด แจนแลนใต้	12	6
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด บ้านหนองฟ้าเลื่อน	12	6

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

องค์การบริหารส่วนตำบล	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
องค์การบริหารส่วนตำบลนาโก	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ วัดสิมนาโก	11	5
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ วัดอัมพวันบ้านชาติ	11	5
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดโพธิ์ชัย บ้านหวาย	11	5
องค์การบริหารส่วนตำบลบัวขาว	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้านกก ตาล	9	4
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้านบู่ คล้า	10	5
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้าน ดอนอุมรัว	10	5
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนสวรรค์	10	5
องค์การบริหารส่วนตำบลสม สะอาด	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสมสะอาด	8	4
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสม สะอาดใต้	8	4
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดบ้าน หนองบัวทอง	8	4
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงมัน	8	4
องค์การบริหารส่วนตำบลสามขา	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหาร ส่วนตำบลสามขา 1	15	7
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหาร ส่วนตำบลสามขา 2	15	7
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดโพธิ์ชัย หนองแวง	9	4

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

องค์การบริหารส่วนตำบล	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้านศรี สมสนุกบ้านคุย	15	7
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดแสง อรุณวรารามแก้งเตือ	11	5
องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่า ไฮงาม	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเหล่าไฮงาม	13	6
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนยาง	9	4
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกลาง	10	5
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสวนผึ้ง	10	5
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดท่า สินเธาร์	10	5
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้าน หนองเม็ก	10	5
องค์การบริหารส่วนตำบลหนอง ห้าง	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยม่วง	15	7
	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกะตัน	15	7
	ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดโพธิ์ ชัยหนองห้าง	15	7
	รวม	413	201

4. ระยะเวลาดำเนินการ

เริ่มดำเนินการในระยะที่ 1 ระหว่างเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2561

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งประกอบด้วยข้อ
คำถาม 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวของ ลิเคอร์ท (likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556, น. 72) โดยคำตอบมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

6. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

6.1 ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

6.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วนำเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถาม

6.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไข และเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

7. การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

การหาคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

7.1 แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) แบบสอบถามและการใช้ภาษาเพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

7.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณา และทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษา สถิติการวิจัย และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยวิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าเห็นด้วยว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

7.2.1 จ.อ.ดร.นพดล ไชยสุระ ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร วุฒิการศึกษาปริญญาเอก ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

7.2.2 นางสาววัลย์นิภา มะลิซ้อน ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านกกตาล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

7.2.3 นายจารึก ใจหมั่น ตำแหน่ง นักบริหารงานการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสมสะอาด อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

7.2.4 นางสาวสุธีรา อุทโท ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองห้างพิทยา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน เชี่ยวชาญด้านภาษา

7.2.5 นางวันเพ็ญ ศรีหิ่ง ตำแหน่ง ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 35 (คำกั้ง) อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

7.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ มาแก้ไขและเสนอคณะที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.6-1.0 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลกุดหว้า องค์การบริหารส่วนตำบลบัวขาว องค์การบริหารส่วนตำบลสมสะอาด และองค์การบริหารส่วนตำบลนาโก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน จึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970, p. 161, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 116-119) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา เท่ากับ 0.93

7.4 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

8.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

8.2 ขออนุญาตราชการจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

8.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

8.4 ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือนักวิชาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นผู้ช่วยวิจัยเพื่อประสานกับกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 201 ชุด ส่งคืนผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงทำความเข้าใจวิธีการและกระบวนการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

8.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แจกไป จำนวน 201 ชุด และได้รับกลับคืน จำนวน 201 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติต่อไป

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

9.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด

9.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงคะแนนแต่ละข้อ โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 82-84) ให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

9.3 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้ว ไปประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนแล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2556, น. 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

10. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

10.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

10.2 การวัดระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1. คำถามการวิจัย

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3. เป้าหมาย

ได้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

4. ระยะเวลาดำเนินการ

เริ่มดำเนินการ ระยะที่ 2 ระหว่างเดือน มกราคม – มีนาคม 2562

5. วิธีดำเนินการ

5.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วิธีการ คือ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเลือกจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษา และได้รับรางวัลการยกย่องเป็นบุคคลดีเด่นด้านการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับอำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 9 คน ดังนี้

5.1.1 นายกองการบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน

5.1.1.1 นายวิทยา อัฐนาค ตำแหน่ง นายกองการบริหารส่วนตำบลหนองห้าง

อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

5.1.1.2 นายสุภาพ ไชยสุข ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลนาโโก อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา

5.1.1.3 นางพรพรรณ จันท์เจริญ ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล บัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

5.1.2 ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 3 คน

5.1.2.1 นายจารึก ใจหมั่น ตำแหน่ง นักบริหารงานการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสมสะอาด อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

5.1.2.2 นางกัลยา สุวรรณรักษ์ ตำแหน่ง นักบริหารงานการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลนาโโก อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

5.1.2.3 นางวราพร สิทธิรัมย์ ตำแหน่ง นักบริหารงานการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

5.1.3 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 คน

5.1.3.1 นายสมจันต์ ผิวอุบล ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสมสะอาด อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

5.1.3.2 นางมัทนีย์ สิงห์หนสาย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาโโก อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

5.1.3.3 นางนงลักษณ์ บรรเลงส่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเหล่าโงงาม อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

6. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Interview Form) เก็บรวบรวมข้อมูลประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

7. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

7.1 นำผลการวิจัยในระยะที่ 1 จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

7.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดแนวทางในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด ประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเหมาะสม

7.3 ศึกษาหลัก วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

7.4 ร่างประเด็นการสัมภาษณ์ และนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ

7.5 ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ

7.6 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

8.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารจัดการ การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยขออนุญาตสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

8.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เพื่อทำการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล

8.3 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน โดยขออนุญาตสัมภาษณ์เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

8.4 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปเชิงพรรณนา ซึ่งดำเนินการ ดังนี้

9.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์อีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้

9.2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน แล้วเขียนสรุปในรูปแบบความเรียง โดยการพรรณนาวิเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็น ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ โดยการแปลความหมายระดับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 6 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านบุคลากร	จำนวน 4 ข้อ
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	จำนวน 6 ข้อ
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน	จำนวน 5 ข้อ
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	จำนวน 6 ข้อ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	71	35.32
1.2 หญิง	130	64.68
รวม	201	100
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 30 ปี	2	1.00
2.2 30 - 40 ปี	30	14.93
2.3 41 - 50 ปี	78	38.81
2.4 มากกว่า 50 ปี	91	45.27
รวม	201	100
3. ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
3.1 ต่ำกว่า 5 ปี	95	47.26
3.2 5 - 10 ปี	77	38.31
3.3 11 - 15 ปี	13	6.47
3.4 มากกว่า 15 ปี	16	7.96
รวม	201	100
4. ตำแหน่งงานหน้าที่ในคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
4.1 ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนด้านการศึกษา	26	12.94
4.2 ผู้แทนศาสนา	16	7.96
4.3 ผู้แทนจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	29	14.43
4.4 ผู้แทนชุมชน	24	11.94
4.5 ผู้แทนด้านสาธารณสุข	22	10.95
4.6 ผู้แทนผู้ประกอบการ	43	21.39
4.7 ผู้แทนสำนัก/กองการศึกษา	7	3.48
4.8 ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก	25	12.44
4.9 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	9	4.48
รวม	201	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 130 คน (ร้อยละ 64.68) อายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 91 คน (ร้อยละ 45.27) ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 95 คน (ร้อยละ 47.26) ตำแหน่งหน้าที่ในคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 43 คน (ร้อยละ 21.39)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 6 ด้านของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ลำดับที่	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1	การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.16	0.41	ปานกลาง
2	บุคลากร	3.87	0.48	มาก
3	อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	3.73	0.37	มาก
4	วิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	3.32	0.37	ปานกลาง
5	การมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน	3.75	0.62	มาก
6	ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.24	0.44	ปานกลาง
	รวม	3.51	0.34	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับ ดังนี้ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.48) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.62) และด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.37) ส่วนอีก 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.37) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.44) และ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.41)

ตารางที่ 4.3

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านการบริหารจัดการ

ลำดับที่	ด้านการบริหารจัดการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1	มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามกรอบนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	3.91	.697	มาก
2	จัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการและระบบสารสนเทศ	3.65	.824	มาก
3	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.31	.637	น้อย
4	มีการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษา	2.36	.558	น้อย
5	มีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ผู้ปกครองในพื้นที่	3.60	.769	มาก
	รวม	3.16	0.41	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =3.16 , S.D. =0.41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับ ดังนี้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามกรอบนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด (\bar{X} =3.91 , S.D. = 0.697) จัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการและระบบสารสนเทศ (\bar{X} =3.65 , S.D. = 0.824) และมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ผู้ปกครองในพื้นที่ (\bar{X} =3.60 , S.D. = 0.769) ตามลำดับ และอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ คือ มีการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษา (\bar{X} =2.36 , S.D. = 0.558) และมีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (\bar{X} =2.31 , S.D. = 0.637)

ตารางที่ 4.4

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านบุคลากร

ลำดับที่	ด้านบุคลากร	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1	มีส่วนร่วมในการพิจารณา สรรหาบุคลากร	4.34	.597	มาก
2	มีส่วนร่วมสนับสนุนในด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	3.93	.689	มาก
3	มีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน	3.39	.818	ปานกลาง
4	ส่งเสริมให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ เป็นมิตรที่ดีกับเด็กและผู้ปกครอง	3.82	.698	มาก
โดยรวม		3.87	0.48	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับ ดังนี้มีส่วนร่วมในการพิจารณา สรรหาบุคลากร ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.597) มีส่วนร่วมสนับสนุนในด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.689) และส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ เป็นมิตรที่ดีกับเด็กและผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.698) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.818) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ลำดับที่	ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1	สภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสม	3.70	.641	มาก
2	มีการจัดพื้นที่สนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นเหมาะสมตามวัย	3.62	.572	มาก
3	มีพื้นที่สำหรับเด็กนอนพักผ่อนอย่างเหมาะสม	3.99	.667	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ลำดับที่	ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
4	สถานที่เตรียมอาหาร และปรุงอาหารสะอาด ถูก สุขลักษณะ	3.92	.703	มาก
5	ห้องน้ำสะอาด โถส้วมมีขนาดพอเหมาะกับตัวเด็ก	3.35	.527	ปานกลาง
6	กำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในการ ดูแลเด็ก	3.81	.796	มาก
รวม		3.73	0.37	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.37) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับ ดังนี้มีพื้นที่สำหรับให้เด็กนอนพักผ่อนอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.667) สถานที่เตรียมอาหารและปรุงอาหารสะอาด ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.703) และกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในการดูแลเด็ก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.796) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือห้องน้ำสะอาด โถส้วมมีขนาดพอเหมาะกับตัวเด็ก ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.527) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

ลำดับที่	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1	จัดทำแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ความสามารถตามวัยของเด็ก	3.83	.659	มาก
2	จัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยให้เด็กได้แสดง พฤติกรรมอันพึงประสงค์	3.98	.628	มาก
3	จัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทชุมชน	3.76	.702	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

ลำดับที่	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
4	ภายในห้องเรียนมีมุมเสริมทักษะ/มุมเสริมประสบการณ์และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสม	2.57	.526	น้อย
5	จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะ	2.48	.530	น้อย
รวม		3.32	0.37	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.32 , S.D. = 0.37) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลำดับ 3 ลำดับ ดังนี้จัดกิจกรรมส่งเสริมจินตนาการ ลักษณะนิสัยให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ (\bar{X} = 3.98 , S.D. = 0.628) จัดทำแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถตามวัยของเด็ก (\bar{X} = 3.83 , S.D. = 0.659) และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทชุมชน (\bar{X} = 3.76 , S.D. = 0.702) และอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ คือภายในห้องเรียนมีมุมเสริมทักษะ/มุมเสริมประสบการณ์และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสม (\bar{X} = 2.57 , S.D. = 0.526) และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะ (\bar{X} = 2.48 , S.D. = 0.530) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน

ลำดับที่	ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1	จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโอกาสต่างๆของชุมชน	3.99	.748	มาก
2	จัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้บริการชุมชน	3.63	.941	มาก
3	ประสานกับชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.47	.922	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.7(ต่อ)

ลำดับที่	ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
4	ระดมทรัพยากรในการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.97	.717	มาก
5	จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.70	.826	มาก
รวม		3.75	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย(\bar{X} = 3.75 , S.D. = 0.62)และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับ ดังนี้ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือมีส่วนร่วมกับชุมชนในโอกาสต่างๆของชุมชน(\bar{X} = 3.99 , S.D. = 0.748)ระดมทรัพยากรในการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก(\bar{X} = 3.97, S.D. = 0.717)และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น(\bar{X} = 3.70, S.D. = 0.826)ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ลำดับที่	ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1	จัดประชุมเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงาน	3.68	.904	มาก
2	เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงาน กลุ่มเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ	3.71	.870	มาก
3	ดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเด็กปฐมวัย	2.53	.671	น้อย
4	ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กในทุกระดับ	2.51	.649	น้อย

(ต่อ)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ลำดับที่	ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
5	ครูนำข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กมาใช้ในการปฏิบัติงาน	3.47	.656	มาก
6	ผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย	3.53	.671	มาก
	รวม	3.24	0.44	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.24, S.D. = 0.44)และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า 3 ลำดับ ดังนี้เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงาน กลุ่มเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ(\bar{X} = 3.71 , S.D. = 0.870)จัดประชุมเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงาน(\bar{X} = 3.68 , S.D. = 0.904)และผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย(\bar{X} = 3.53 , S.D. = 0.671)และอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ คือดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเด็กปฐมวัย(\bar{X} = 2.53 , S.D. = 0.671) และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กในทุกระดับ(\bar{X} = 2.51 , S.D. = 0.649)ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อําเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมานำเสนอในลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

การจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารจัดการ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นรูปธรรม เป็นไปตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น มีการติดตาม ประเมินผล รายงานผลการดำเนินงาน และประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมกำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร และจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมวางแผนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 20 มีนาคม 2562)

“...ให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยร่วมให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น สร้างแรงจูงใจให้เกิดการสร้างกระบวนการความคิดจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้ทราบข้อมูล และความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 22 มีนาคม 2562)

“...บริหารจัดการและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยอาศัยหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีโอกาสเข้าร่วมในการรับรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทรรศนะ ร่วมเสนอปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิด ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและร่วมกระบวนการพัฒนา รวมถึงมีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง...”

RAJABHAT MAHASARAKHAM (ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 26 มีนาคม 2562)

“...ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา รวมถึง เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4, 27 มีนาคม 2562)

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วนร่วมในการกำหนดและเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมในการรวมพลังและจะสนับสนุนให้ความช่วยเหลือเพื่อระดมทรัพยากรในทุกๆด้าน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5, 22 มีนาคม 2562)

“...คณะกรรมการมีส่วนร่วมกำหนดและให้ความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์ และแผนการพัฒนาศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดโครงสร้างการบริหารงาน สนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้าน ภายใต้บริบทชุมชน สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6, 26 มีนาคม 2562)

“...การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะพัฒนาได้ต้องได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนการพัฒนา มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงจัดกิจกรรมต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7, 27 มีนาคม 2562)

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมจัดทำและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาศึกษา พร้อมสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานตามแผนพัฒนาศึกษาสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดและรัฐบาล รวมถึงมีส่วนร่วมสนับสนุนในการประสานกับชุมชนในการตัดสินใจทางการบริหารและดำเนินงาน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน...”

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8, 22 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนา รวมทั้งรวมถึงมีส่วนร่วมในการติดตามการนำแผนพัฒนาศึกษาไปสู่การปฏิบัติ และประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9, 28 มีนาคม 2562)

2. ด้านบุคลากร

การจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรจึงควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถมีประสบการณ์ตามระเบียบ กฎหมายกำหนด มีส่วนร่วมในการประเมิน และนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงาน

ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาศักยภาพ เสริมทักษะและประสบการณ์สอนที่ได้อย่างต่อเนื่องดัง บทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายใต้ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องคณะกรรมการมีส่วนร่วมสนับสนุนให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้รับการพัฒนาตนเองเพื่อการพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เสนอแนะการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติของบุคลากร...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1, 20 มีนาคม 2562)

“...บริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการสรรหาบุคลากร และพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย รวมถึงมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบุคลากรปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักวิชาชีพ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและผู้ปกครอง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2, 22 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้รับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความไว้วางใจในการส่งบุตรหลานเข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3, 26 มีนาคม 2562)

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ให้คำแนะนำและเสนอแนะการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน รวมถึงสนับสนุนให้บุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและผู้ปกครอง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4, 27 มีนาคม 2562)

“...พัฒนาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5, 22 มีนาคม 2562)

“...ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีส่วนร่วมติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และเสนอแนะในการนำผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานมาปรับปรุงพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในการปฏิบัติตนตามแบบอย่างที่ดีตามหลักวิชาชีพ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6, 26 มีนาคม 2562)

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ร่วมวางแผนกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอยู่เสมอ และติดตามการปฏิบัติงานระหว่างครู นักเรียนและชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพและได้มาตรฐาน เป็นไปตามความต้องการของชุมชน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7, 27 มีนาคม 2562)

“...ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการวางแผนงานสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ มีคุณสมบัติเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ของทางราชการเพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย มีส่วนร่วมส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในทุกด้าน นำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8, 22 มีนาคม 2562)

“...จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมสนับสนุน เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อทราบถึงสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามความต้องการ

ของทุกฝ่าย เพื่อนำมาพัฒนาการดำเนินงานในด้านต่างๆเป็นประจำและต่อเนื่อง และพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9, 28 มีนาคม 2562)

3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

การจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยต้องส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปรับปรุง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาอาคาร สถานที่ จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้มีความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ เพียงพอต่อจำนวนเด็ก มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ ในการส่งบุตรหลานเข้ามารับการดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และมีส่วนร่วมกิจกรรมการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ แยกเป็นสัดส่วน และมีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีมาตรการป้องกันความปลอดภัย มีการสำรวจ ประเมินและจัดการจุดเสี่ยงอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจ ไว้วางใจ และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น...”

RAJABHAT MAHASARAKH (ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1, 20 มีนาคม 2562)

“...ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดสถานที่ตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความเหมาะสม มีส่วนร่วมปรับปรุง จัดสภาพแวดล้อม และพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีพื้นที่ใช้สอยเพียงพอสะอาด ถูกสุขลักษณะ และเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ รวมทั้งคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความมั่นคง แข็งแรง ของอาคารสถานที่ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2, 22 มีนาคม 2562)

“...สนับสนุนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการวางแผนการ ปรับปรุง พัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ว่าจะเป็นห้องเรียน ห้องน้ำ และ สถานที่ประกอบอาหาร บริเวณสนามเด็กเล่น และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงจัดให้มีพื้นที่ใช้ สอยอื่นๆให้เพียงพอในการจัดกิจกรรมโดยแยกเป็นสัดส่วนทั้งภายในและภายนอกอาคาร รวมถึงมี

ส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาอาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสม มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและจัดกิจกรรมด้านการรักษาความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3, 26 มีนาคม 2562)

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในกำหนดแนวทางการพัฒนาด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วนร่วมจัดทำงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนการปรับปรุง พัฒนาด้านอาคาร สถานที่ ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความแข็งแรงของอาคาร และร่วมนิเทศ ติดตามความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัยของอาคารอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมวางแผนและจัดกิจกรรมป้องกันอุบัติเหตุและเหตุฉุกเฉินต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4, 27 มีนาคม 2562)

“...การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมต่างๆ ต้องส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา และปรับปรุงบริเวณพื้นที่และสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก แข็งแรง สะอาด ถูกสุขลักษณะและเพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดมาตรการและจัดกิจกรรมด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5, 22 มีนาคม 2562)

“...ดำเนินการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้มีความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กกำหนดพื้นที่บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แยกเป็นส่วนสัดส่วน สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบ ความมั่นคง แข็งแรง ความปลอดภัยของอาคาร บริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงที่ก่อให้เกิดอันตรายกับเด็กอยู่เสมอ และมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6, 26 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดโครงการในการปรับปรุงพัฒนาการก่อสร้าง ปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อม ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัย มีส่วนร่วมในการวางแผนการส่งเสริมความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อกำหนดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน อันตรายต่างๆอย่างต่อเนื่อง....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7, 27 มีนาคม 2562)

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมวางแผนในการปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อมอาคาร สถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็ก รวมถึงมีความมั่นคง แข็งแรง สะอาด ถูกสุขลักษณะ แยกเป็นสัดส่วน และเพียงพอต่อการใช้สอย และมีส่วนร่วมในการจัดให้มีมาตรการด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นไปตามความต้องการของชุมชน....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8, 22 มีนาคม 2562)

“...ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการปรับปรุงพัฒนาอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความมั่นคง แข็งแรง เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย แยกเป็นสัดส่วนและมีพื้นที่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ รวมถึงมีมาตรการด้านความปลอดภัยสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9, 28 มีนาคม 2562)

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

การจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรควรให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย ให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการโดยองค์รวมตามศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยคำนึงถึงวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของสังคม ชุมชน ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อประเมินหรือตรวจสอบผลการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ พร้อมจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดทำแผนการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้านตามศักยภาพ และ
บริบท สังคม วัฒนธรรมของท้องถิ่น มีส่วนร่วมกิจกรรมส่งเสริมจินตนาการให้เด็กได้รับการพัฒนาและ
แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ จัดให้มีมุมเสริมทักษะและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับ
เป้าหมายในการจัดการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย ที่มุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้าน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1, 20 มีนาคม 2562)

“...คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมในแผนการ
จัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก โดยเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่าง
ระหว่างบุคคล จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีมุมเสริมทักษะประสบการณ์ เพื่อให้เด็กแต่ละคนมี
โอกาสได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ให้แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ รวมถึงมีส่วนร่วมในการจัด
กิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบครัว ชุมชน
ท้องถิ่น ภาคสังคมรับทราบอย่างทั่วถึง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2, 22 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัด
กระบวนการเรียนรู้ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเด็ก และจัดกิจกรรมส่งเสริมจินตนาการ
โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทชุมชน และจัดมุมเสริม
ประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย เหมาะสม เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ
ทุกคนแสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ รวมถึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3, 26 มีนาคม 2562)

“...คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดกระบวนการ
เรียนรู้ของเด็ก มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อและวัสดุเพื่อให้เด็กเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มี
ส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมจินตนาการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กมีคุณลักษณะและ
สมรรถนะตามวัยโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม
ท้องถิ่น รวมถึงมีส่วนร่วมส่งเสริมเด็กได้แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4, 27 มีนาคม 2562)

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าร่วมวางแผนเพื่อกำหนดคุณลักษณะและพฤติกรรมของเด็ก โดยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาความสามารถตามวัยของเด็ก เสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทยเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้รับการพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5, 22 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามบริบท สังคม ประเพณี วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ ตามศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน รวมถึงมีส่วนร่วมในการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจินตนาการ จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6, 26 มีนาคม 2562)

“...จัดกิจกรรมส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาจากแหล่งเรียนที่หลากหลาย มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะ จินตนาการและแสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะด้านร่างกาย สติปัญญา ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุ และแหล่งเรียนรู้เสริมทักษะและประสบการณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมนำเสนอผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7, 27 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการกำหนดกำหนดกิจกรรมและเป้าหมายที่เด็กจะต้องได้รับการพัฒนา ในแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีส่วนร่วมสนับสนุนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8, 22 มีนาคม 2562)

“...คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ อย่างเท่าเทียมกัน มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อวัสดุการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสม พร้อมส่งเสริมการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9, 28 มีนาคม 2562)

5. ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน

การจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ควรร่วมสนับสนุน ส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการประสานกับชุมชนในการพัฒนาเด็ก จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในโอกาสต่างๆ ประสานกับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงมีส่วนร่วมในการจัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้บริการชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนในการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ได้ทราบถึงความต้องการของชุมชน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1, 20 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้ให้บริการชุมชนด้านต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสารระหว่างชุมชน ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโอกาสต่างๆ ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน และภาคส่วนต่างๆในชุมชนที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสานกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านต่างๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กมีความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2, 22 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นตัวแทนจากทุกภาคส่วนในชุมชน ในการประสานชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วน

ร่วมจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโอกาสต่างๆระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน รวมถึงจัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้บริการชุมชนด้านวิชาการ การพัฒนาเด็กปฐมวัย และภูมิปัญญาท้องถิ่น...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3, 26 มีนาคม 2562)

“...สนับสนุนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนในการประสานความร่วมมือเพื่อระดมทรัพยากรต่างๆเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงจัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้บริการชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชนหรือประชาชนได้ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4, 27 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและประสานการระดมทรัพยากรกับชุมชนเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโอกาสต่างๆระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และจัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้บริการชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5, 22 มีนาคม 2562)

“...ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ความรู้กับชุมชนด้านวิชาการ การพัฒนาเด็กปฐมวัย และภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยประชาชนชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรและเด็กเล็ก หรือร่วมเป็นครูท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆมาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6, 26 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมเสนอแนะประสานกับชุมชนเพื่อร่วมระดมทรัพยากรและสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กเข้าร่วมวางแผน และทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตลอดจนให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย พัฒนาคู และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7, 27 มีนาคม 2562)

“...คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อระดมทุนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างรอบด้านทั้งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียน และปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อพัฒนาผู้เรียน ครูเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงจัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้บริการชุมชน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8, 22 มีนาคม 2562)

“...ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกิจกรรมประสพการณ์ต่างๆ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้และบริการด้านการศึกษา ระดับปฐมวัย ตลอดจนมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือเพื่อการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9, 28 มีนาคม 2562)

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การจะพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานความร่วมมือของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปฏิทินงานและแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายจัดกิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวทางวัตถุประสงค์ หรือกิจกรรมงานเครือข่ายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เสนอผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายทุกระดับดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านเครือข่ายพัฒนาคูและเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยสนับสนุนการสร้างเครือข่ายทั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับ

จังหวัด และระดับภาค เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงาน กลุ่มเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ รวมถึงจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายมาใช้ในการพัฒนา เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีศักยภาพในการพัฒนาเด็กปฐมวัย...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1, 20 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการวางแผนความร่วมมือของกลุ่มเครือข่าย จัดประชุม ร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานของกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกระดับ เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆอย่างต่อเนื่อง ร่วมกำหนดรูปแบบและกิจกรรมความร่วมมือเพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาครู และองค์กรให้เข้มแข็งได้ตามบริบท สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2, 22 มีนาคม 2562)

“...คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาเครือข่าย ร่วมกำหนดแผนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดให้มีการประชุมของคณะกรรมการทุกฝ่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด มีส่วนร่วมวางแผนเพื่อพัฒนาส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กในทุกระดับ พร้อมมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3, 26 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพทั้งด้านวิชาการงบประมาณ รวมถึงจัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเข้าการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายในทุกระดับ...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4, 27 มีนาคม 2562)

“...ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้ง และการเข้าร่วมกิจกรรมเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กในทุกระดับ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน เสนอ

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเครือข่าย เพื่อนำข้อมูลและประสบการณ์จากกลุ่มเครือข่ายมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5, 22 มีนาคม 2562)

“...พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อกำหนดแผนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกกระดับ การให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน พร้อมมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดหางบประมาณและบุคลากรสำหรับการพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่องเสนอแนะให้คำแนะนำบุคลากรเพื่อนำข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายมาใช้ในการปฏิบัติงาน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6, 26 มีนาคม 2562)

“...คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและกิจกรรมความร่วมมือในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย การสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกกระดับ เข้าร่วมกิจกรรมและดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกับกลุ่มเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับรวมถึงจัดกิจกรรมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านต่างๆ ตลอดจนการนำข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายมาพัฒนาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7, 27 มีนาคม 2562)

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนความร่วมมือเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เข้าร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่ เสนอผู้บริหารท้องถิ่นในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเครือข่าย รวมถึงมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่ายครูและการพัฒนาเด็กปฐมวัย และนำข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายมาบูรณาการปรับใช้ในการปฏิบัติงาน....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8, 28 มีนาคม 2562)

“...เปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าร่วมจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายในการจัดการศึกษาการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องมีส่วนร่วมเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้ และข้อมูลจากเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน

พร้อมเสนอความเห็นต่อผู้บริหารในการสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย รวมถึงมีส่วนร่วม
จัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเด็กปฐมวัย...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9, 28 มีนาคม 2562)

สรุปแนวทางการพัฒนาการพัฒนาร่วมกันของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือ
การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการได้เข้าร่วมกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน พิจารณาเสนอโครงการหรือกิจกรรมการ มีส่วนร่วม
ระดมกำลังความคิด มีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน ร่วมวางแผน ร่วมกัน
รับผิดชอบในการบริหารงานส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตาม
ศักยภาพอย่างต่อเนื่องมีส่วนร่วมปรับปรุง พัฒนาอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาเด็ก ให้ได้รับความปลอดภัย ร่วมระดมทรัพยากรและ
ประสานกับชุมชนเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ในโอกาสต่างๆเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้
การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาเต็มตาม
ศักยภาพ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย กำหนด
รูปแบบและกิจกรรมความร่วมมือในการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายต่อเนื่อง เข้าร่วมกิจกรรมและ
ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกับกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
ทุกระดับ นำข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กให้พร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.1.1 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.34)และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านบุคลากร ($\bar{X}=3.87$, S.D. = 0.48)ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X}=3.75$, S.D. = 0.62)และด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X}=3.73$,S.D. = 0.37) ส่วนอีก 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X}=3.32$,S.D. = 0.37)ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X}=3.24$,S.D. = 0.44) และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X}=3.16$,S.D. = 0.41)

5.1.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมานำเสนอในลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

5.1.2.1 ด้านบุคลากรคณะกรรมการควรมีส่วนร่วมดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ของทางราชการกำหนด สนับสนุนให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาศักยภาพ เสริมทักษะและประสบการณ์ สอนที่ดีอย่างต่อเนื่องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน

5.1.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในโอกาสต่างๆ มีส่วนร่วมในการประสานกับชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้บริการชุมชน

5.1.2.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยคณะกรรมการควรมีส่วนร่วมวางแผนการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้มีความเหมาะสมเพียงพอต่อจำนวนเด็ก มีส่วนร่วมกำหนดการจัดพื้นที่ใช้สอยให้แยกเป็นสัดส่วน เอื้อต่อการจัดกิจกรรม รวมทั้งมีส่วนร่วมกำหนดแผนด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.2.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรคณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถตามวัยของเด็ก รวมถึงมีส่วนร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทชุมชน

5.1.2.5 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงาน กลุ่มเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ร่วมประชุมเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงาน รวมถึงร่วมจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกลุ่มเครือข่ายทุกระดับ

5.1.2.6 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามกรอบนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดร่วมเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและระบบสารสนเทศ ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน รวมถึงมีส่วนร่วมในการประเมิน และติดตามผลการประเมินการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉิมรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้าน บุคลากรด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน และด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ส่วนอีก 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้าน

วิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านการบริหารจัดการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจาก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพิจารณาสรรหาบุคลากร สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ เป็นมิตรที่ดี รวมถึงมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในโอกาสต่างๆ ร่วมจัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงร่วมระดมทรัพยากรในการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อีกทั้งยังมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่สภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็ก สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ William (2004, pp.4351-A) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อการเข้าโรงเรียนในระดับก่อนวัยเรียนผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กเพื่อเข้าเรียน และมีตัวแปรบางอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างพวกเขาเกี่ยวกับเด็กที่อยู่ในความดูแล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษิดีเดช จิวัน้อย (2550, น.37) ได้ศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตูมใหญ่ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนะ สีวะรมณ์ (2553, น.74) ได้ทำการศึกษาผลการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ในอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า 1) กลุ่มผู้บริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การศึกษา ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านความโปร่งใส ด้านประสิทธิภาพ ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผน พบว่าทั้งในด้านบุคลากร ด้านความโปร่งใส ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการมีส่วนร่วมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังส่งผลต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพลินพิศ มนตรีบุตร (2551, น.74) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก กุลชะโมรินทร (2557, น.81) การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาโดยรวมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดกระบวนการการเรียนรู้ให้กับเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กได้แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ร่วมจัดมุมเสริมประสบการณ์และจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำให้สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ของLiang, Pi-Ming (2002, pp. 2388-A) ได้ศึกษาวิจัยการรับรู้ด้านคุณภาพและความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับก่อนวัยเรียน การศึกษาโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีบุตรกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนอนุบาล พบว่าปัจจัยด้านครอบครัวมี 2 ประการ คือ การศึกษาของผู้ปกครอง มีอิทธิพลต่อทัศนคติของผู้ปกครองในการยอมรับคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ระดา พันธุ์เชื้อ (2555, น.70) ศึกษาเรื่องการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สู่มาตรฐานยอดเยี่ยมโดยการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองโพธิ์ ตำบลหนองโพธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามพบว่า หลังการพัฒนาแกนนำชุมชนมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากกว่าก่อนการพัฒนา แกนนำชุมชนมีความพึงพอใจอยู่ระดับมาก เป็นผลเนื่องจากการใช้หลักการบริหารจัดการแกนนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทำให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน

รวมถึงคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกระดับ ส่งเสริมให้บุคลากรนำข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมกำหนดโครงสร้างการบริหาร ร่วมจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา รวมถึงมีการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ ทองวิจิตร (2553, น.75-76) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช พบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Blasko (2016, pp.103-105) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้อำนวยการและคณะกรรมการโรงเรียนและการจัดแนวความเชื่อและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับความสำเร็จของนักเรียน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนยังคงมีอย่างต่อเนื่อง งานส่วนมากได้มุ่งเน้นไปที่อิทธิพลของทัศนคติและความเชื่อของคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการกำกับบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการกำกับดูแลที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสถิติกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Holmen (2016, pp.88-89) ศึกษาคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน : ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่ถูกระบุไว้ก่อน ของ

คณะกรรมการโรงเรียนกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการปรับปรุง โดยประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งจากสาธารณะซึ่งถูกเชื่อมโยงไปกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น

5.2.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่าควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้รับทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถให้การเสนอแนะ ร่วมวางแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบ เนื่องจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโอกาสต่างๆ ของชุมชน จัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกำหนดพื้นที่บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เพียงพอ เหมาะสมและปลอดภัยกับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551.น.61-62) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งธง จังหวัดลำพูน พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาจากการที่ชุมชนได้รับรู้ปัญหาในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามการวางแผนการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดต่อสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้น ประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนา ระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา ให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล ดอนชวนชม (2552, น.94) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการบริหารจัดการในช่วงที่มีการจัดทำงบประมาณ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการจัดทำโครงการเสนอของบประมาณ มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาการดำเนินกิจกรรมหรือการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการแจ้งให้ฝ่ายต่างๆ รวมถึงประชาชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกิจกรรม และควรมีแนวทางการพัฒนาจัดให้มีการสำรวจความต้องการบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำความต้องการมาวางแผนกำหนดปริมาณงานให้เหมาะสม รวมถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Katz and Kahn (2003, p.163) ศึกษาเรื่อง “องค์การที่มีประสิทธิภาพโดยทั่วไปได้รับอิทธิพลหรือได้รับผลอันเนื่องมาจากคน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในองค์การและการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพจะมากหรือน้อยอยู่ที่ความเต็มใจ หรือการที่คนและองค์การสามารถทำความเข้าใจประสานสัมพันธ์และสามารถปฏิบัติงานสู่เป้าหมายโดยปราศจากข้อขัดแย้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Timm (2012,pp.280-288) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียนพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจสั่งการของคณะกรรมการสถานศึกษาคือทรัพยากรทางการเงิน การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอคติส่วนบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Adams(2018,pp.130-131) ได้ศึกษาแนวคิดระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีต่อระบบการจัดการโรงเรียนคริสเตียนที่มีประสิทธิภาพมีความต่างกันหรือไม่ พบว่าแนวคิดของคณะกรรมการด้านโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องการกำกับดูแลของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังพบว่าการดำเนินกิจกรรมหรือการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นรูปธรรม เนื่องจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สนับสนุนให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็ก รวมถึงจะต้องเป็นไปตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น มีการติดตาม ประเมินผล รายงานผลการดำเนินงาน และประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยา ภาโนมัย (2550, น. 83-84) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนออยู่ ตำบลศรีสำราญ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่าหลังจากดำเนินกิจกรรมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ ซึ่งทุกฝ่ายต่างให้ความร่วมมือในการพัฒนา ปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายในชุมชนของตน ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ ซาติบุตรณ์ (2553,น.138-139) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองยาง อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การนิเทศติดตามประเมินผลกิจกรรม เชิดชูเกียรติ หวังให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองและทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ทำให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ตามขั้นตอน ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความสามารถ เห็นความสำคัญของการศึกษาและพร้อมที่จะสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Plumb (2011, pp.115-116) ได้สำรวจทัศนคติของผู้อำนวยการฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา พบว่าผู้อำนวยการฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลมีความเห็นพ้องกันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาด้านกระบวนการสื่อสารการตั้งเป้าหมายเฉพาะและการสร้างกระบวนการ

ตัดสินใจสั่งการเชิงกลยุทธ์รวมทั้งในการมีส่วนร่วมด้านการเผยแพร่ข้อมูลความรู้และผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ยะตะนัง (2557, น. 79-80) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กควรจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและคุณภาพเด็ก การมีส่วนร่วมในการวางมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับพัฒนาการและการเลี้ยงดูดูแลเด็ก การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การเข้าร่วมประชุมรับฟังคำชี้แจง การปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมพิจารณาสรรหาบุคลากร สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานบุคลากร

5.3.1.2 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา รวมทั้งจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามโอกาสต่างๆ ในชุมชน

5.3.1.3 คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาอาคาร สถานที่ ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความเหมาะสม ปลอดภัยแก่เด็ก

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1.1 ควรศึกษาสภาพ ปัญหา ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.3.1.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกระดับ

5.3.1.3 ควรศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กำธร กิตติภูมิชัย. (2542). *บทบาทของคณะกรรมการบริหารราชการไทย*. ศูนย์การศึกษา. 17 : 61-77 ; กรกฎาคม-สิงหาคม 2542.
- โกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์. (2543). *พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมืองในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กระทรวงมหาดไทย.(2545). *การพัฒนาเด็กเล็ก.กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ดศึกษา โปรดักชั่น*.
- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองร้อยอาสาสมัครชาตินิแดน.
- กษิตีเดช จีวิน้อย. (2550). *การประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลตุมใหญ่ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2550). *นโยบายเมืองไทยแข็งแรง*. นนทบุรี. กระทรวงสาธารณสุข.
- กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกรียงศักดิ์ เทพachsen. (2551). *การมีส่วนร่วมบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษร.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- ขวัญชนก กุลชะโมรินทร์. (2557). *“การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”*วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ; ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 : มกราคม - เมษายน 2557.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2547). *เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเองหลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- เครย์ตัน, เจมส์แอล. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน : การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม*. แปลโดยวันชัย วัฒนศัพท์, ถาวลิตี บุรีกุลและเมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี.
นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- จันทนา สุทธิจारी. (2544). *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท.
- จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บุคพอยท์.
- จินตนา สุจจันท์. (2547). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชน*. เชียงใหม่ : นันทพันธ์พรินต์ติ้ง.
- จำเนียร พลหาญ. (2553). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จุฑารัตน์ ยะตะนัง. (2557). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองลำปางจังหวัดลำปาง*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง; ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 ตุลาคม 2556-มีนาคม 2557.
- เฉลิมชัย เกิดโมลี. (2549). *แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย*. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคณะ. (2544). *กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ : พิมพ์พิศาล.
- ถาวลิตี บุรีกุลและเมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี. (2548). *การสนทนากลุ่ม : เทคโนโลยีเพื่อการมีส่วนร่วมและการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ถาวลิตี บุรีกุลและคณะ. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน : การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม*. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2541). *องค์การและการบริหาร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งประชาคมประชาสังคม*.
ขอนแก่น : ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ธรรมรส โชติคุณุชร. (2546). “*การบริหารแบบมีส่วนร่วม*” *ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน้าที่ 9-12*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีระ รุญเจริญ. (2548). *สู่ความเป็นผู้บริหารการศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

- ธนพล ดอนชวนชม. (2552). *แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2544). *รายงานวิจัยเรื่อง สถานภาพและทิศทางการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในอนาคต*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). *การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นงนุช วงษ์สุวรรณ. (2548). *การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม. จันทบุรี : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณีจันทบุรี*.
- นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกมล. (2551). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภัสสร สว่างโคตร. (2553). *การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บัณฑิต อ่อนดำ. (2544). *การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*. เชียงใหม่ : สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2544). *การวิจัยการมีส่วนร่วมทางส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 9 ในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- บำรุง แสงพันธ์. (2545). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการจัดการป่าชุมชนเขาชะอม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณและถาวรดี บุรีกุล. (2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. นนทบุรี : ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล : สถาบันพระปกเกล้า*.
- บุญยงค์ ระเบิดเปิง. (2551). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย* (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรัชญา ศรีภา. (2540). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษากรณีอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ปารีชาติ วลัยเสถียร. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ประพันธ์ วรรณบวร. (2543). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2544). *การวิจัยประเมินผล หลักการและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2545). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประยุทธ์ พวงทอง. (2549). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทโมลีประทาน อำเภอมือง จังหวัดสิงห์บุรี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- ประยุทธ์ พวงทอง. *แผนการศึกษาแห่งชาติ*. (2560-2579). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พิสนธ์ หิรัญวงษ์. (2541). *การศึกษาการบริหารโดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิสนธ์ หิรัญวงษ์. 2553. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2542).” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก. หน้า 48-66. 17 พฤศจิกายน 2542.
- เพิ่มศักดิ์ มกรภิรมย์. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่า : กรอบแนวคิด ข้อจำกัด และการวิเคราะห์ทางเลือก*, วารสารพัฒนาชุมชน.
- พิชชา บัวแย้ม. (2547). *กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ชุมชนด้านกายภาพ โดยใช้เทคนิคการประเมินชุมชนอย่างรวดเร็วในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้วยมือ : กรณีศึกษาดำบลท่าช้าง กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิทยา ภาโนมัย. (2550). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบตำบลศรีสำราญ อำเภอนนสະฮาด จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- เพลินพิศ มนตรีบุตร. (2551). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต) .กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหาร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภูวดล ภูอาภรณ์. (2552). *ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). *การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษา ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เยาวภา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : แม็ก.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). *ปฏิบัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ราศี ทองสวัสดิ์. (2543). *หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ระเบียบ จันทรชมพ. (2551). *การประเมินการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ระดา พันธุ์เชื้อ. (2555). *การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กสู่มาตรฐานยอดเยี่ยมโดยการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชน : กรณีศึกษาศูนย์เด็กเล็กบ้านหนองโพธิ์ ตำบลหนองโพธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) . มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรทิพย์ มีมากและชีวินทร์ ฉายาขวลิต. (2547). *หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- วินัย ดิสรสงค์. (2549). *การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- วิรัตน์ ทองวิจิตร. (2553). *ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน : กรณีศึกษาเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) . ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- วริษา ผลทิพย์. (2557). *การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศิริรันชนิภา ศิริชัยพัทธ์ และวรรณวิภา จัตุชัย. (2553). ความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ อำเภอบุณทริก จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารศรีวินาลัยวิจัย*.ปีที่ 1 ฉบับที่ 2.
- สมยศ นาวิการ. (2540). *การบริหารและพฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออก.
- สุระศักดิ์ นานากุล และคณะ. (2541). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ทวีการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2542). *ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*, สำนักงาน. คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2543). *การบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : สุตรไพศาล.
- สุจิต บุญบงการ. (2542). *การพัฒนาทางการเมืองของไทยปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2545). *รายงานการวิจัย (ฉบับสมบูรณ์) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน*. กรุงเทพฯ : ยูเนี่ยนวิชั่น.
- สุชาติ จักรพิสุทธิ์. (2546). *การศึกษาทางเลือก : โลกแห่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เสนาะ ดิยาวี. (2546). *การบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สันติ ขาติบุรรัตน์. (2553). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองยาง อำเภอขำนิ จังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต) . มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- สมคิด คำดี. (2553). *การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).
ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุรวาท ทองบุ. (2555). *การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- อมร รักษาสัตย์. (2544). *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.
- อนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ. (2547). *การบริหารการศึกษาในคลื่นความเปลี่ยนแปลง*. บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์วินัย.
- อภิวัฒน์ สกลชัย. (2551). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการให้บริการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในจังหวัดสระบุรี*. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- อรนุช คำสิงห์. (2555). *บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อรรถัย กักพล. (2552). *การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์. (2559). *รายงานประจำปี 2559*. องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ : จังหวัดกาฬสินธุ์.
- Bertcher, H. J. (1994). *Group Participation Techniques for Leaders and Members*. London:Sage.
- Cohen, J.M., and Uphoff, N.T. (1980).*Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Great Britatin : Rural Development Committee
Center for International Studies Cornell University.
- Dusseldrop. Dusseldrop. (1981). V.D. *Participation in Planned Development*. N.p.
- DeLaney, Rebecca. (2000). Parent Participation in District-level Curriculum Decisionmaking : a Year in the Life of School Distric. *Dissertation Abstracts Intentional*.60Z07X : 2349-A : January.
- Huntington, S. P. and Nelson, J. M. (1976).*No Easy Choice: Political Participation InDeveloping Country*. Cambridge: Havard University Press.

- Katz, D., & Kahn, R. L. (2003). "The Social Psychology of Organization". To optimal organizational performance Tonn,.
- Maslow, Abraham Harold. (1954). *Multilation and Personality*. New York : Harper & Row.
- Robbins, T.O. and W.T. Coulter. (2003). *M. Management*. New Jersey : Prentice Hall.
- Shaddid, W. & others. (1982). *Access and participation : A theoretical approach*. In Participation of the poor in development. Edited by Benno Galgart and Eicke Buijs. Leiden : University of Leiden.
- Vroom, V.H. and Yetton, (1991). P.W. *Leadership and Decision Making*. Pittsburght, PA : University of Pittsburght Press.
- Williams, Donna.(2004). *Everyday heaven : journeys beyond the stereotypes ofAutism*. London ; New York : Jessica Kingsley Publishers,.
- Plumb, E.C. (2011). *Perceptions of South Dakota Public School Superintendentsand Board Presidents Regarding Collaboration Practices*. Doctor'sThesis, South Dakota : University of South Dakota.
- Timm, C.A. (2012). *Factors That Influence School Board Actions to SupportStudent Achievement : A Multi - Case Study of High – AchievingRural School Districts*. Dissertation Ph.D. Isconsin : The University ofWisconsin –Madisom.
- Blasko, J. J. (2016). *Superintendent and school board attitude and beliefs alignment and its relationship to student achievement (Order No. 10195498)*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1851276399). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1851276399?accountid=31961>
- Holmen, J. P. (2016). *School boards and student achievement: The relationship between previously identified school board characteristics and improved student learning (Order No. 10196588)*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1853134274). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1853134274?accountid=31961>

Adams, D. L. (2018). *Is there a difference between school board members' and heads of schools' perceptions of effective christian school board governance*, (Order No. 10752475). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2029385807). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/2029385807:accountid=31961>

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. แบบสอบถามมี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามชุดนี้ครบทุก
ข้อ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น

นิสิตปริญญาโท

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดแสดงเครื่องหมาย ✓ เพียงหนึ่งข้อเท่านั้นลงในช่อง () ที่ตรงกับข้อมูลของท่านตามสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 30 ปี () 30 - 40 ปี
() 41 - 50 ปี () มากกว่า 50 ปี

3. ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

() ต่ำกว่า 5 ปี () 5 - 10 ปี
() 11 - 15 ปี () มากกว่า 15 ปี

4. ตำแหน่งหน้าที่ในคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

() ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนด้านการศึกษา () ผู้แทนศาสนสถาน
() ผู้แทนจากสมาชิกสภา อปท. () ผู้แทนชุมชน
() ผู้แทนด้านสาธารณสุข () ผู้แทนผู้ประกอบการ
() ผู้แทนสำนัก/กอง การศึกษา () ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก
() หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร

ส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง โปรดแสดงเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมเพียงหนึ่งข้อเท่านั้น โดยมี
เกณฑ์คะแนนและความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง						
1	มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามกรอบนโยบายของ หน่วยงานต้นสังกัด					
2	จัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการและระบบสารสนเทศ					
3	มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก					
4	มีการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษา					
5	มีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ในพื้นที่					
ด้านบุคลากร หมายถึง						
1	มีส่วนร่วมในการพิจารณา สรรหาบุคลากร					
2	มีส่วนร่วมสนับสนุนในด้านการพัฒนาศักยภาพของ บุคลากร อย่างต่อเนื่อง					
3	มีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร มาปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน					
4	ส่งเสริมให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ เป็นมิตรที่ดีกับเด็กและ ผู้ปกครอง					
ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง						
1	สภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสม					

ข้อที่	ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
2	มีการจัดพื้นที่สนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นเหมาะสมตามวัย					
3	มีพื้นที่สำหรับให้เด็กนอนพักผ่อนอย่างเหมาะสม					
4	สถานที่เตรียมอาหาร และปรุงอาหาร สะอาด ถูกสุขลักษณะ					
5	ห้องน้ำสะอาด โถส้วมมีขนาดพอเหมาะกับตัวเด็ก					
6	มีการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในการดูแลเด็ก					
ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง						
1	มีการจัดทำแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ความสามารถตามวัยของเด็ก					
2	จัดกิจกรรมส่งเสริมจินตนาการ ลักษณะนิสัยให้เด็กได้แสดง พฤติกรรมอันพึงประสงค์					
3	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทชุมชน					
4	ภายในห้องเรียนมีมุมเสริมทักษะ/มุมเสริมประสบการณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม					
5	จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง						
1	จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโอกาสต่างๆของชุมชน					
2	จัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้บริการชุมชน					
3	ประสานกับชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
4	ระดมทรัพยากรในการสนับสนุนการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
5	จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญา ท้องถิ่น					
มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง						
1	จัดประชุมเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงาน					

ข้อที่	ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
2	เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงาน กลุ่มเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ					
3	ดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเด็กปฐมวัย					
4	ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กในทุกระดับ					
5	ครูนำข้อมูลจากกลุ่มเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กมาใช้ในการปฏิบัติงาน					
6	ผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มเครือข่าย					

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
 ผู้วิจัย

2.2 แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 แนวทางการพัฒนาด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.4 แนวทางการพัฒนาด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.5 แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.6 แนวทางการพัฒนาด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาเสียสละเวลาให้ความอนุเคราะห์
ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1

ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

Item (ข้อ)	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation (ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ)	Cronbach's Alpha if Item Deleted (ค่าความเชื่อมั่น)
ข้อ 1	111.79	178.88	.66	.93
ข้อ 2	112.05	176.05	.68	.93
ข้อ 3	112.03	183.40	.36	.93
ข้อ 4	111.96	187.50	.23	.93
ข้อ 5	112.10	177.92	.64	.93
ข้อ 6	111.35	187.65	.23	.93
ข้อ 7	111.78	186.33	.26	.93
ข้อ 8	112.27	180.29	.50	.93
ข้อ 9	111.87	181.22	.54	.93
ข้อ 10	112.07	170.72	.82	.93
ข้อ 11	112.22	171.53	.80	.93
ข้อ 12	111.71	183.06	.45	.93
ข้อ 13	111.78	182.86	.44	.93
ข้อ 14	112.35	190.55	.06	.93
ข้อ 15	111.89	177.83	.62	.93
ข้อ 16	111.90	182.41	.51	.93
ข้อ 17	111.78	185.76	.32	.93
ข้อ 18	111.94	181.38	.52	.93
ข้อ 19	112.01	172.51	.77	.93
ข้อ 20	111.99	175.99	.65	.93
ข้อ 21	111.71	184.82	.31	.93
ข้อ 22	112.14	175.21	.68	.93

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

Item (ข้อ)	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation (ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ)	Cronbach's Alpha if Item Deleted (ค่าความเชื่อมั่น)
ข้อ 23	112.29	175.65	.67	.93
ข้อ 24	111.87	177.54	.60	.93
ข้อ 25	112.02	176.77	.64	.93
ข้อ 26	111.94	175.07	.68	.93
ข้อ 27	111.97	177.84	.58	.93
ข้อ 28	111.73	179.93	.59	.93
ข้อ 29	112.00	176.21	.68	.93
ข้อ 30	112.23	183.84	.42	.93
ข้อ 31	112.16	183.60	.42	.93

Reliability Statistics Cronbach's Alpha = 0.93

ภาคผนวก ค

ค่าความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 ท่าน

แบบสอบถาม	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	0	+1	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	0	+1	0	3	0.6	ใช้ได้
5	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
6	+1	0	0	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16	+1	0	0	+1	+1	3	0.6	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22	+1	0	+1	0	+1	3	0.6	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

แบบสอบถาม	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
27	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
28	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

หนังสือราชการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ. ๐๕๔๐.๐๒/ว๐๒๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้วยนางแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท. ดร.นุญชัย จันทุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ. ๐๕๔๐.๐๒/ว๐๒๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์

ด้วยนางแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชา
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนว
ทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุ
ฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวม
ข้อมูลเพื่อการวิจัยกลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุ
ฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท. ดร.ณัฐชัย จันทชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ. ๐๕๔๐.๐๒/ว๐๒๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน จ.อ.ดร.นพดล ไชยสุระ-

ด้วยนางแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชา
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนว
ทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ
ภูผินารยณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท. ดร.ณัฐชัย จันทชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์

ที่ ศธ. ๐๕๔๐.๐๒/ว๐๒๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวสุธีรา อุโท

ด้วยนางแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ กุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท. ดร.ณัฐชัย จันทชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์

ที่ ศธ. ๐๕๔๐.๐๒/ว๐๒๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายจารึก ใจหมั่น

ด้วยนางแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชา
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนว
ทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ
ภูผินารยณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท. ดร.ณัฐชัย จันทชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์

ที่ ศธ. ๐๕๔๐.๐๒/ว๐๒๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาววัลย์นิภา มะลิซ้อน

ด้วยนางแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูผินารยณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท. ดร.ณัฐชัย จันทชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์

ที่ ศธ. ๐๕๔๐.๐๒/ว๐๒๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางวันเพ็ญ ศรีหรั่ง

ด้วยนางแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชา
การบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนว
ทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ
กุฉินารยณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท. ดร.ณัฐชัย จันทุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๒๒๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน นายวิทยา อัฐนาค

ด้วยนางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชาการ
บริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และ
เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๒๒๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน นายสุภาพ ไชยสุข

ด้วยนางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๑๐๑ สาขาวิชาการ
บริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และ
เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๒๒๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน นางพรพรรณ จันทร์เจริญ

ด้วยนางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชาการ
บริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูพานรายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และ
เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย- จันทร์ชุม)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๒๒๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย
เรียน นายจาริก ใจหมั่น

ด้วยนางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๑๐๑ สาขาวิชาการ
บริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และ
เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๒๒๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน นางวราพร สิทธิธรรม์

ด้วยนางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชาการ
บริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูพานรายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และ
เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๒๒๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน นางกัลยา สุวรรณรักษ์

ด้วยนางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๑๐๑ สาขาวิชาการ
บริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และ
เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๒๒๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน นายสมจินต์ ผิวอุบล

ด้วยนางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๐๑ สาขาวิชาการ
บริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูพานารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และ
เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทขุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๒๒๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน นางมัทนีย์ สิงห์ทนสาย

ด้วยนางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๑ สาขาวิชาการ
บริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกุฉินารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และ
เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๒๒๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน นางนงลักษณ์ บรรณาส่ง

ด้วยนางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น นิสิตระดับปริญญาโท รหัส ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๑๑ สาขาวิชาการ
บริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอภูพานรายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ และ
เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยโท

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐชัย จันทชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ภาคผนวก จ

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ จ.1 สัมภาษณ์ นายวิทยา อัฐนาค ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองห้าง
สถานที่สัมภาษณ์ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองห้าง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2562

ภาพที่ จ.2 สัมภาษณ์ นายสุภาพ ไชยสุข ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลนาโกและนางกัลยา
สุวรรณรักษ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สถานที่สัมภาษณ์ ณ ที่ทำ
การองค์การบริหารส่วนตำบลนาโก เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2562

ภาพที่ จ.3 สัมภาษณ์ นางพรพรรณ จันทร์เจริญ ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบัวขาว และนางวราพร สิทธิธรรมย์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สถานที่สัมภาษณ์ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบัวขาว เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2562

ภาพที่ จ.4 สัมภาษณ์ นายจารึก ใจหมั่น ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลสมสะอาด สถานที่สัมภาษณ์ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสมสะอาด เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2562

ภาพที่ จ.5 สัมภาษณ์ นายสมจินต์ ฝิวอุบล ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสมสะอาด สถานที่สัมภาษณ์ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสมสะอาด เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2562

ภาพที่ จ.6 สัมภาษณ์ นางมัทนีย์ สิงห์หนสาย ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาโก สถานที่สัมภาษณ์ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาโก เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2562

ภาพที่ จ.7 สัมภาษณ์ นางนงลักษณ์ บรรณาส่ง ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเหล่าโฮงาม
สถานที่สัมภาษณ์ ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเหล่าโฮงาม เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2562

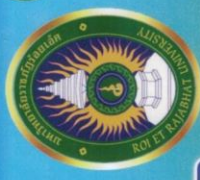
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ฉ

เกียรติบัตรการนำเสนอผลงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

EDU034 ใบเสนอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ขออภัยที่รบกวนฉบับนี้ ให้อีเมลเพื่อแสดงว่า

แจ่มแนก สุริยะเย็น
ได้เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ภาคโปสเตอร์

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณาจารย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภออุบลราชธานี จังหวัดกาฬสินธุ์

ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ครั้งที่ 3
The 3rd Roi Et Rajabhat University National and International Conference on Education and Technology Research 2019

RERU ICET III : Innovative Local Development

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒
ณ หอประชุม 60 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชา นุพันธ์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ขอขอบใจที่สนับสนุนให้ไว้เพื่อแสดงว่า

แจ่มมภา สุริยะเย็น

ได้รับรางวัล การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ **ดีเด่น ภาคโปสเตอร์**

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภออุบลรัตนราชกัญญา จังหวัดกาฬสินธุ์

ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ครั้งที่ 3
The 3rd Roi Et Rajabhat University National and International Conference on Education and Technology Research 2019

RERU ICET III : Innovative Local Development

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒
ณ หอประชุม 60 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ไว้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชา นุพันธ์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวแจ่มนภา สุริยะเย็น
วัน เดือน ปีเกิด	26 ตุลาคม 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 52 หมู่ 11 ตำบลโคกก่อ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองห้าง อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46110
ตำแหน่ง	นักบริหารงานการศึกษา
ประวัติการศึกษา	
2542	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนดงหลวงวิทยา อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร
2546	คณะครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาชีววิทยา สถาบันราชภัฏสกลนคร
2562	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม